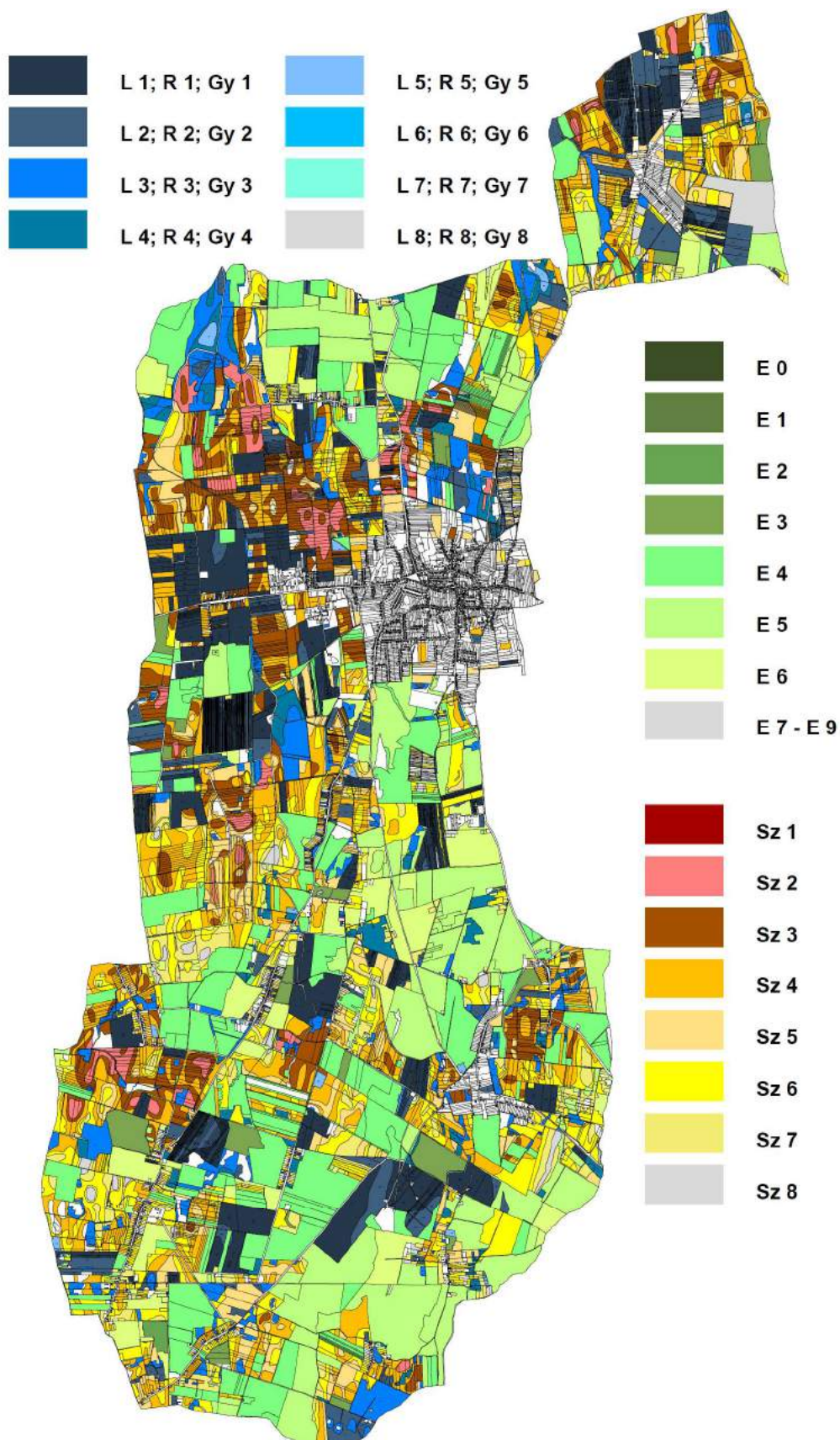

1.14.1.2. Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok

Művelési ág felosztás minőségi osztályok szerint

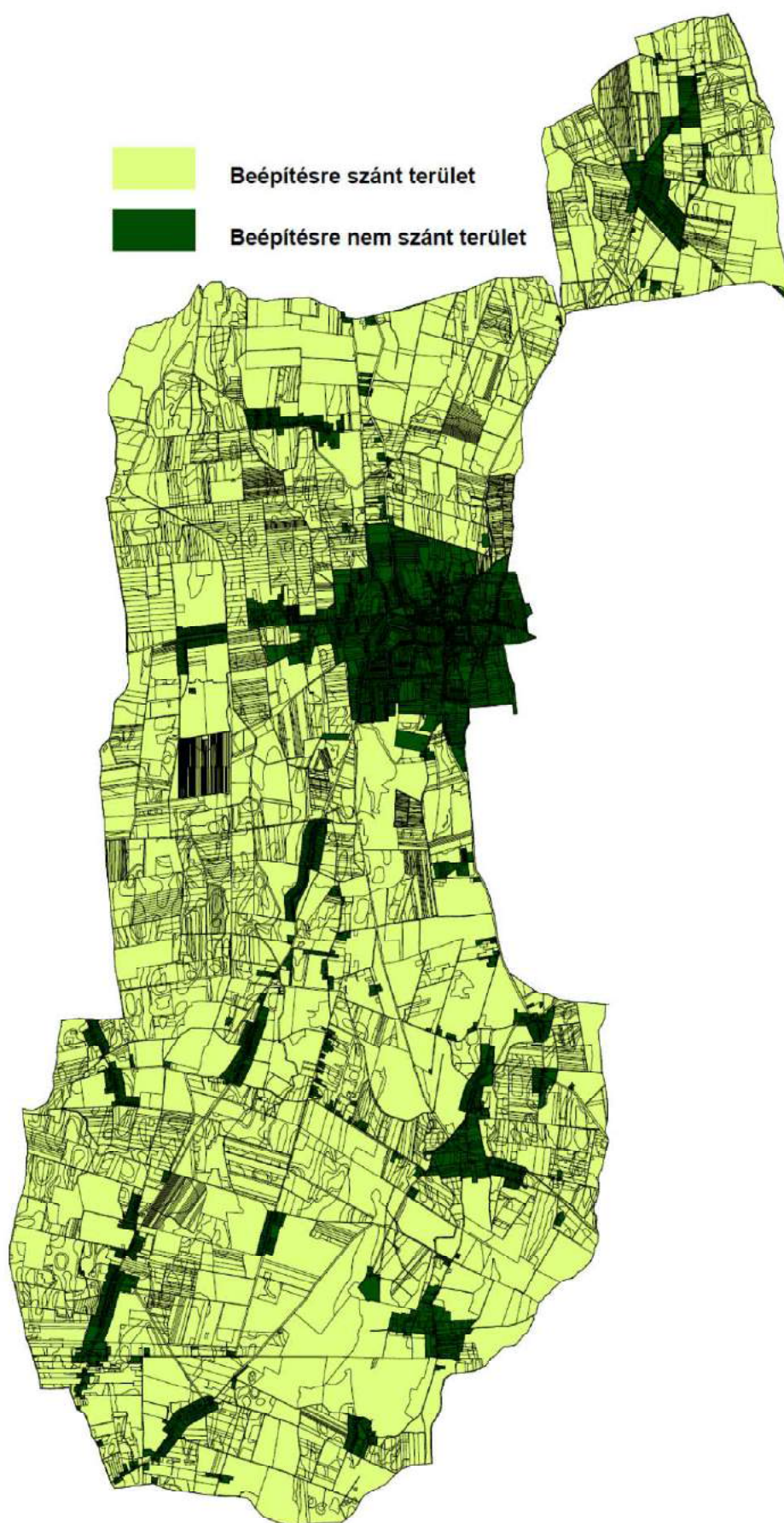
1.14.1.3. Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

A város beépítésre szánt területe a következő terület-felhasználási egységekbe sorolt:

	<u>Általános használat szerinti megnevezés</u>	<u>Sajátos használat szerinti megnevezés</u>
1.	Lakóterület	Kertvárosias Falusias
2.	Vegyes terület	Településközpont vegyes
3.	Gazdasági terület	Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági Egyéb iparterület
4.	Különleges terület	Temető területek Hulladékkezelők területe Mezőgazdasági üzemi terület

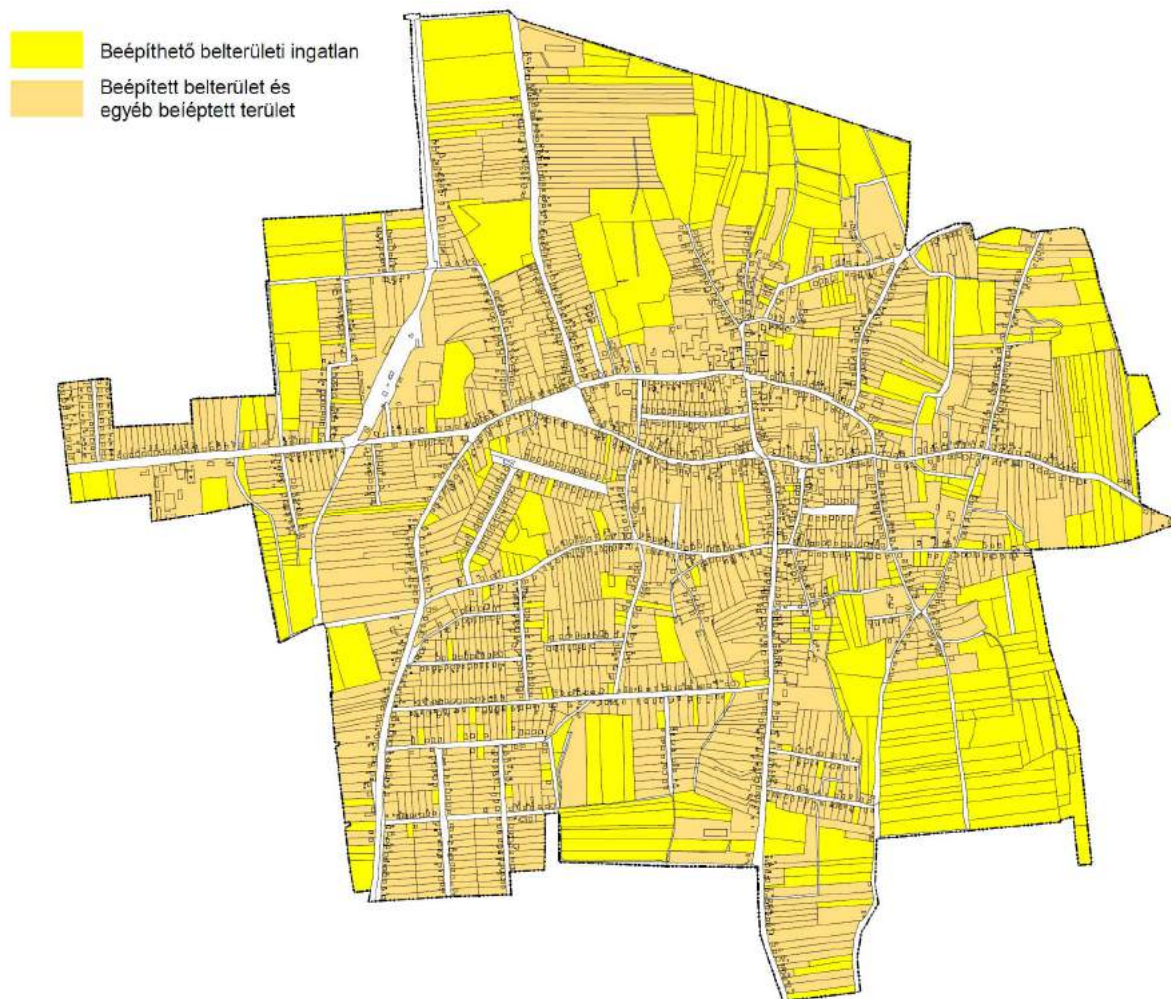
A város területén a beépítésre nem szánt területek az építési használatuk általános jellege, valamint sajátos építési használatuk szerint a következő terület-felhasználási egységekbe sorolhatók:

	<u>Általános használat szerinti megnevezés</u>	<u>Sajátos használat szerinti megnevezés</u>
1.	Közülekedési és közműterületek:	Kötőtpályás közlekedési területek Közütak
2.	Zöldterületek:	Közüpark
3.	Erdőterületek:	Védőerdő Gazdasági erdő Korlátozott használatú gazdasági erdő
4.	Mezőgazdasági területek:	Kertes mezőgazdasági terület Általános mezőgazdasági terület Korlátozott használatú mezőgazdasági terület
5.	Vízgazdálkodási terület:	közücélú nyílt csatornák medre és partja, árok

Beépítésre szánt és beépítésre szánt területek

1.14.1.4. Funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatos)

A város intézményi ellátottsága a hasonló nagyságrendű városokkal egyezik meg. Az intézményi területek többsége Balkány közigazgatási területének vonzáskörzetére terjed csak ki.

Közigazgatás:

- Polgármesteri Hivata
- Balkány Város Cigány Kisebbségi Önkormányzata
- Okmányiroda
- Falugazdász
- Balkányi Polgárőr Egyesület

Oktatási, nevelés intézmények:

- Szent Jácint Görög Katolikus Óvoda
- Balkányi Barackvirág Óvoda
- Balkányi Szabolcs Vezér Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola
- Budakalász Gimnázium

Kulturális intézmények:

- József Attila Művelődési Ház és Könyvtár

Egészségügy:

- Egészség ház
- Gyógyszertár

Sport:

- Sportpálya

Szociális intézmények:

- Szent Antal Idősek Otthona
- Szent Miklós Szeretetotthon és Menedékház
- Dél-Nyírségi Többcélú Önkormányzati Kistérségi Társulás Balkányi Szociális, Gondozási és Gyermekjóléti Központ

Egyéb közintézmények:

- Temető
- Posta

Intézmény típusa	Központ	Eljutási idő * Óra:Perc	Távolság km
Építésügyi Hivatal	Nyíregyháza	0:31	27,57909
Építésügyi körzetközpont	Nyírbátor	0:36	30,252
Fogyasztóvédelmi Felügyelőség	Nyíregyháza	0:31	27,57909
Gyámhivatal	Nagykálló	0:14	12,481
Járási Hivatal	Nagykálló	0:14	12,481
Katasztrófavédelmi kirendeltség	Nyíregyháza	0:31	27,57909
Kerületi Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Hivatal	Nyírbátor	0:36	30,252
Kistérségi ÁNTSZ	Nyíregyháza	0:31	27,57909
Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség	Nyíregyháza	0:31	27,57909
Körzeti Földhivatal	Nyíregyháza	0:31	27,57909
Megyei földhivatal	Nyíregyháza	0:31	27,57909
Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság	Nyíregyháza	0:31	27,57909
Megyei Kormányhivatal Egészségbiztosítási Pénztári Szakigazgatási Szerv	Nyíregyháza	0:31	27,57909
Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatósága	Nyíregyháza	0:31	27,57909
Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága	Debrecen	0:43	40,70709
Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatósága	Nyíregyháza	0:31	27,57909
Megyei Kormányhivatal Mérésügyi és Műszaki Biztonsági Hatóság	Debrecen	0:43	40,70709
Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központ	Nyíregyháza	0:31	27,57909
Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága	Nyíregyháza	0:31	27,57909
Megyei népegészségügyi szakigazgatási szerv	Nyíregyháza	0:31	27,57909
MKh. Munkavédelmi és Munkaügyi Szakigazgatási Szerveinek Munkavédelmi Felügy.	Nyíregyháza	0:31	27,57909
MKh. Munkavédelmi és Munkaügyi Szakigazgatási Szervének Munkaügyi Felügy.	Nyíregyháza	0:31	27,57909
Munkaügyi központ kirendeltsége	Nagykálló	0:14	12,481
NeKI Kirendeltség	Nyíregyháza	0:31	27,57909
Nemzeti Adó- és Vámhivatal Megyei Vám- és Pénzügyőri Igazgatósága	Nyíregyháza	0:31	27,57909
Nemzeti Adó- és Vámhivatal Regionális Adó Főigazgatósága	Debrecen	0:43	40,70709
Nemzeti Adó- és Vámhivatal Regionális Vám- és Pénzügyőri Főigazgatósága	Debrecen	0:43	40,70709
Nyugdíjbiztosítási Igazgatóság	Nyíregyháza	0:31	27,57909
Polgármesteri hivatalok	Balkány	0:0	0
Rendőrkapitányság	Nyírbátor	0:36	30,252
Szociális és gyámhivatal	Nyíregyháza	0:31	27,57909
Városi Bíróság	Nyírbátor	0:36	30,252
Vízügyi Igazgatóság	Nyíregyháza	0:31	27,57909

* Az elérési idők meghatározása során az országos közúthálózaton, illetve a belterületen a KRESZ által meghatározott általános sebességhatárításokkal (130, 110, 90, 50 km/h), kompok esetében 7 km/h sebességgel számolva.

1.14.1.5. Alulhasznosított barnamezős területek

Mivel Balkány korábban nem volt ipari település, ezért kihasználatlan barnamezős, elhagyott ipari területek nem találhatók a közigazgatási területén.

Barnamezős területnek kell Balkányban tekinteni azt a felhagyott, vagy alulhasznosított területet, amely jelenleg pusztulónak minősül. A pusztulás a korábban ott végzett tevékenység felhagyásával egyidejűleg jelent meg, amelyet aztán valamely belső, vagy külső körülmények együttes hatására már nem követett az új funkció megjelenése.

Jellemző rájuk, hogy a környezetük alapján alkalmasak lennének értékesebb új funkció megjelenésére, azonban a tulajdonviszonyok rendezésének hiányában átalakulni, megújulni, vagy újnak teret adni már nem képesek.

A barnamezők rehabilitálásának társadalmi-gazdasági előnye, hogy helytakarékosan, újabb zöldmezős területek bevonása nélkül a meglévő infrastruktúrára építve teremthet új munkahelyet, vagy a környező lakosság számára egészségesebb városi környezetet. A javuló életkörülmények mellett a településképre gyakorolt hatása jelentős. Amennyiben nem hasznosul a barnamezős terület, akkor felgyorsul a környezetét romboló hatása, a fizikai romlás fokozódik, az értékcsökkenés nő és adott esetben a társadalmi szegregáció erősödik.

Barnamezős területek: a település nyugati részén a 4901 - Téglás-Balkány összekötő út mellett.

1.14.1.6. Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület

Szlömösödés, olyan területekre utal, melyek az épített környezetükben és társadalmi összetételükben negatív irányban eltérnek az átlagostól.

Degradálás az ökológiában a degradált jelzőt általában emberi zavarásnak kitett, bolygatott, leromlott élőhelyekre használják.

Balkány területén konfliktussal terhelt, leromlott, romlás alatt lévő, alulhasznosított pusztuló, községképben problémaként jelentkező kezelést szolgáló területei vizsgáltuk, amelyek helyzetük, településképi értékük, korábbi hasznosításuk, vagy karbantartás hiánya miatt ma beavatkozásra váróak, környezetükkel konfliktusban álló területei. A leromlási folyamat a szlömösödés, amely a környezetére is káros hatással bírhat és onnan kisugározva egy-egy tér, utcarészlet, tömbbelsőről kialakult képet képes negatívan befolyásolni. A szlömösödés ellen tett intézkedések képesek a kedvezőtlen folyamat megállítására és akár jelentős értéknövekedést is generálni.

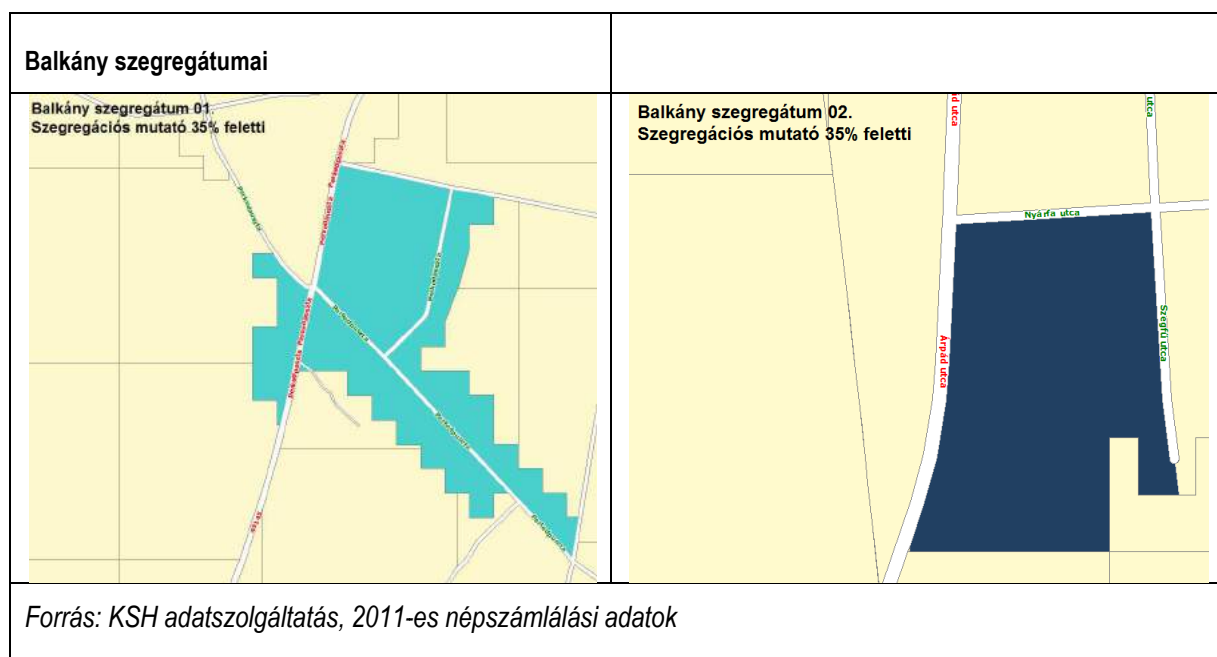
Balkányban a 2011-es népszámlálási adatok alapján öt szegregátum található, Az 1. szegregátum a település északkeleti részén, Perkedpusztán található, a 2. szegregátum a település déli, délnyugati részén, a belterületi határ- Árpád utca- Nyárfa utca- Szegfű utca páratlan oldala- belterületi határ által határolt területen található. A további 3 szegregátum a település 3 külterületi lakott része, Déssytanya, Görénypusztá és Nagymogyorós városrészekkel azonos. Balkány lakásállományának 9,8%-a a szegregátumokban van, amelyen belül a lakások többsége (30-30%-a) a perkedpusztai és a görénypusztai szegregátumban található.

A szegregátumokban az alacsony komfortfokozatú lakások aránya igen magas, amíg a város alacsony komfortfokozatú lakásainak aránya 23,8%, addig ez a mutató az 1. szegregátumban 68,6%, Görénypusztán 54,8%, Nagymogyorósra pedig 80,6%. A 2. szegregátumban az alacsony komfortfokozatú lakások aránya csupán 13%.

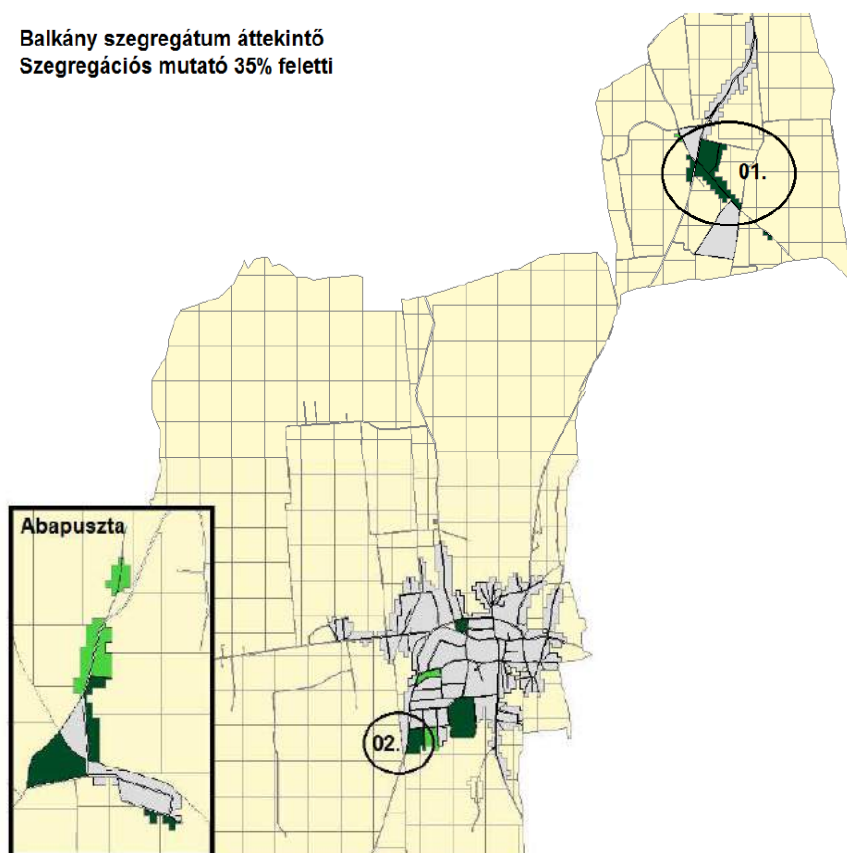
Szintén magas a szegregátumokban a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya is. Balkányban a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya 19%. Az 1. szegregátumban a lakások 64,9%-a, Nagymogyorósra pedig a lakások 78,6%-a komfort nélküli, félkomfortos vagy szükséglakás.

Egyes szegregátumokban jóval magasabb az egy lakásra jutó lakosok száma. A városban egy lakásban átlagosan 2,6 fő él. A mutató értéke az 1. szegregátumban és Déssytanyán 2,8 fő/lakás, a 2. szegregátumban pedig 3,3 fő/lakás. A külterületi szegregátumokban továbbá igen magas az egyszobás lakások aránya is.

A szegregált területen a közmű infrastruktúra sincs kiépítve teljes mértékben. A város fejlesztési célkitűzései között szerepel a területek szociális városrehabilitáció keretében történő fejlesztése, amely magában foglalja a terület közlekedési és közmű infrastruktúrájának, épületállományának és közösségi tereinek fejlesztését is.

Balkány szegregátum áttekintő
Szegregációs mutató 35% feletti

Forrás: KSH, Népszámlálás 2011

Forrás – ITS 2016.

A térkép sötétzöld színnel, valamint számmal jelöli a szegregátumokat, míg a világoszöld színnel jelölt területeket szegregációs folyamatok veszélyeztetik. A kartogram olyan területeket is megjelöl, amelyek ugyan eleget tesznek a szegregációs mutató kritériumának, azonban a területek népessége nem éri el az 50 főt, ezért azok mégsem tekinthetők valódi szegregátumoknak.

Elhelyezkedés

Az 5 szegregátum közül a 2. szegregátum, településszerkezeti szempontból a város szerves részét képezi, Balkány központi belterületéhez tartozik. A 2. szegregátum területéről a városközpont legkönnyebben az Árpád és Ady Endre utakról, illetve a Petőfi és Dózsa György utcákról közelíthető meg. Az 1. szegregátum Perkedpuszta belterületi részen fekszik ugyan, de a településcentrumtól közel 8 kilométeres távolságban helyezkedik el, amely erősíti a szegregációs hatást. Az itt lakók északról a Széchenyi utca révén juthatnak el Balkány centrumába. A három külterületi szegregátum közül Déssytanya és Nagymogyorós a várostól délre, mintegy 10-12 kilométerre fekszik, ahonnan az Árpád úton keresztül közelíthető meg a városközpont. A Déssytanyától 2 kilométerre délkeletre található Nagymogyorós. A 3. külterületi szegregátum Görénypuszta a városközponttól 3,5 kilométerre északra helyezkedik el, innen a Kállói úton át közelíthető meg a városközpont.

108

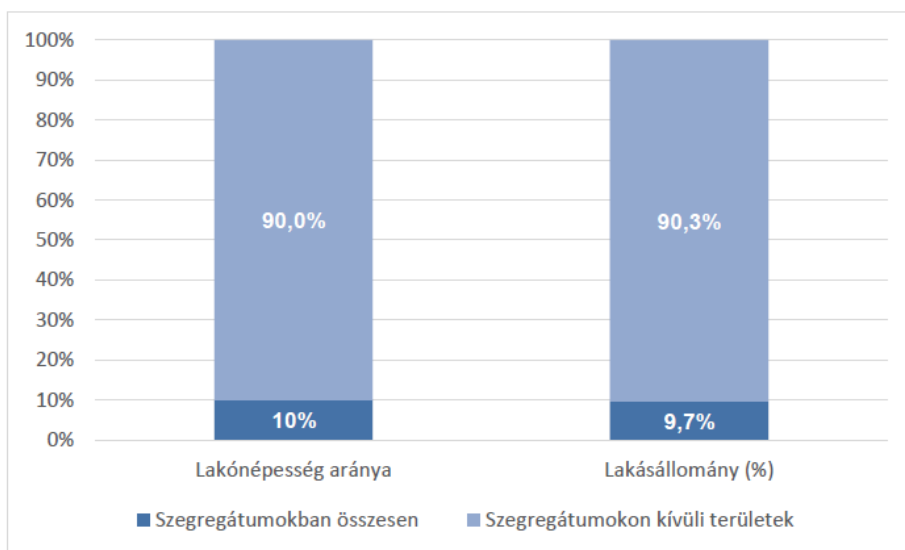
A KSH adatai alapján, mindezek mellett szegregációval erősen fenyegetett területek is beazonosításra kerültek. Közvetlenül a 2. szegregátum mellett, a Szegfű-, a Nyárfa- és az Arany János utca által határolt részen, az Ady Endre és az Erdőskert utca között, illetve Abapusztán is vannak olyan területek ahol a szegregációs mutató 30% feletti. Az Akácos- a Petőfi út és a Petőfi köz között, illetve Abapuszta bizonyos részein (a 2001-es lehatároláshoz képest is) meglehetősen kiterjedt területen helyezkednek el azok a részek, ahol a szegregációs mutató eléri a 35%-ot, viszont a lakónépesség 50 fő alatti.

Demográfia

Balkányban az 6387 fős lakosság körülbelül egytizede, 634 fő él szegregátumokban (külterülettel együtt). A legtöbb szegregátumban élő lakos a külterületi városrészekben Görénypusztán (173 fő) és Déssytanyán (125 fő), valamint a belterülethez tartozó Perkedpusztán (193 fő) található.

Szociális mutatók

A szegregátumokban élők képzettségi és szociális helyzete 3 eset kivételével kedvezőtlen irányban tér el a városi átlagtól. Az 1. szegregátumban az alacsony presztízsű foglalkozási csoportokban foglalkoztatottak aránya (40,6%) kedvezőbb, mint a városi átlag (51,3%). A 2. szegregátum lakosai pedig a foglalkoztatott nélküli háztartások arányát (33,3%, városi átlag: 42,4%), illetve a gazdaságilag nem aktív népesség arányát (55,3%, városi átlag: 59,1%) tekintve vannak kedvezőbb helyzetben, mint a város egésze. Valamennyi szegregátumban azonban előfordul, hogy az egyes mutatókhoz kiemelkedően kedvezőtlen érték tartozik, azonban a kiugróan negatív értékek nagyságát és mennyiségét tekintve Nagymogyorós van a legrosszabb helyzetben valamennyi szegregátum között.

Forrás: KSH 2011, saját szerkesztés

1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata

Balkányt a város épített, táji és természeti környezete közötti összhang megőrzése, erősítése, a város épített és természeti értékeinek fejlesztése jellemzi. A településen a természeti és táji adottságokhoz igazodó földhasználat kialakulnak tekinthető. A településen a tájhasználat változását a táj alapvető jellegének megerősítése, az erdőterületek, valamint a természetvédelem szempontjából értékes területek arányának növelése jellemzi. A város folyamatos gazdasági és infrastrukturális fejlesztése mellett a település és a táj harmonikus kapcsolata továbbra is megmarad.

A települések belterületi hálózatai általában a külterületi hálózatokkal szervesen összefüggő elemek, településformáló, alakító erők ma is. Egyedüli jelentős természetes hálózati elemnek tekinthetjük a település egészén itt-ott felbukkanó, kanyargó csatornák-hálózatát. Ez a csatornarendszer és a hozzájuk kapcsolódó belvizes területek befolyásolták a település mesterséges hálózati elemeinek a kialakulását is, azokkal szerves egységet alkotva. Az ezeket határoló nagy területű tömbök belseje jellemzően ma is beépítetlen terület. A mesterséges hálózati elemek kialakulásánál közrejátszottak az elsődleges és a másodlagos hálózatok kapcsolatai. Elsődleges hálózati elemnek tekinthetjük azokat az utakat, amelyek a város fő gerincvonalát, alaprajzát adják, másodlagosnak pedig amik ezekre ráépülve a városszerkezet besűrűsödéséért felelős utakat, utcákat. A település belterületi mesterséges hálózati eleme, a településszerkezet alakító tényezője a főutca, mely országos mellékút is egyben, ami K-Ny-i irányban szeli ketté a települést. A főutca mind É-i, mind D-i irányban íves, kanyargó bekötőutak fűződnek fel, amelyek a tömbökön belül további utcákra, zsákjellegű közökre bomlanak, tagozódnak.

Az ezekre az utakra felfűződő zsákutcák másodlagos hálózati elemeknek számítanak, ugyanis az utólagos besűrűsödést anélkül tették lehetővé, hogy újabb utcahálózatot hoztak volna létre. Az is előfordult, hogy két zsákutca találkozott és ebből egy új tört vonalvezetésű utca jött létre. Az újabb telkek megközelítésének legegyszerűbb módja századunk rendezési törekvéseinek során is a zsákutcák átkötése, tömbfeltárások kialakítása voltak, melyek mára részben módosították a település szerkezetét, jellegében azonban nem módosították azt. A közök, utcák csatlakozásánál megjelenő teresedések fontos térszerkezeti elemek, melyek a hálózati rendszer kiegészítői. További mesterséges hálózati elem a vasútvonal, melyet egykor a település szélén építettek meg, mára azonban túlnőtt rajta. A település belterületi mesterséges hálózati elemei, a településszerkezet alakító tényezők a külterületet feltáró utak, dűlőutak belterületi szakaszainak hálózatai, amelyek szabálytalan, halmazos jellegű alaprajzot adnak a településnek.

Terület-felhasználási, és terület-használati feszültségek sorában kiemelendő, hogy a belterület beépített területei sok esetben terjengősek, mint a Magyar és az Arany J. utca két oldalán lévő tömbök. Ezek az igen nagy telkes tömbök még a falusias életmódhoz képest is alulhasználnak mondhatók, költségesebbé teszik a településüzemeltetést. A terepviszonyok miatt azok beépítése nem feltétlenül indokolt – vízrendezési-elvezetési problémák jelentkezhetnek. A kül- és belterület kihasználatlan gazdasági területei részleges infrastruktúrával ellátott területek, a szennyvízhálózat hiányzik, ezek kihasználtsága kedvezőtlen.

A belterületen lévő, lefolyástalanságuk miatt használaton kívüli, de település-szerkezeti pozíciójuk miatt értékes területek rendezésével biztosítani kell az értékükön való használatukat, mint például a jelentős tartalékot jelentő roncsolt területek a Petőfi út és a Liliom u. mellett. A területek településszerkezeti pozíciójukhoz képest túl alacsony intenzitásúak, terjengős használatuk fenntartása komoly gazdasági következményekkel jár. A lakásépítési igénynek a belső intenzitástartalékok kihasználásával, a kialakult, de be nem fejezett lakóterületek befejezésével kell megoldani, és lehetőleg nem új területeken való biztosítással, mely a község további terjeszkedését jelentené, s ezáltal a településüzemeltetés is költségesebbé válna. A túl alacsony intenzitás a gazdaságos infrastruktúra-kiépítés ellen hat, s így környezetvédelmi szempontból sem támogatható, mindazonáltal a komfortosság ellen hatnak, a korszerű életkörülmények javításának, végső soron a település népességmegtartó képességének is.

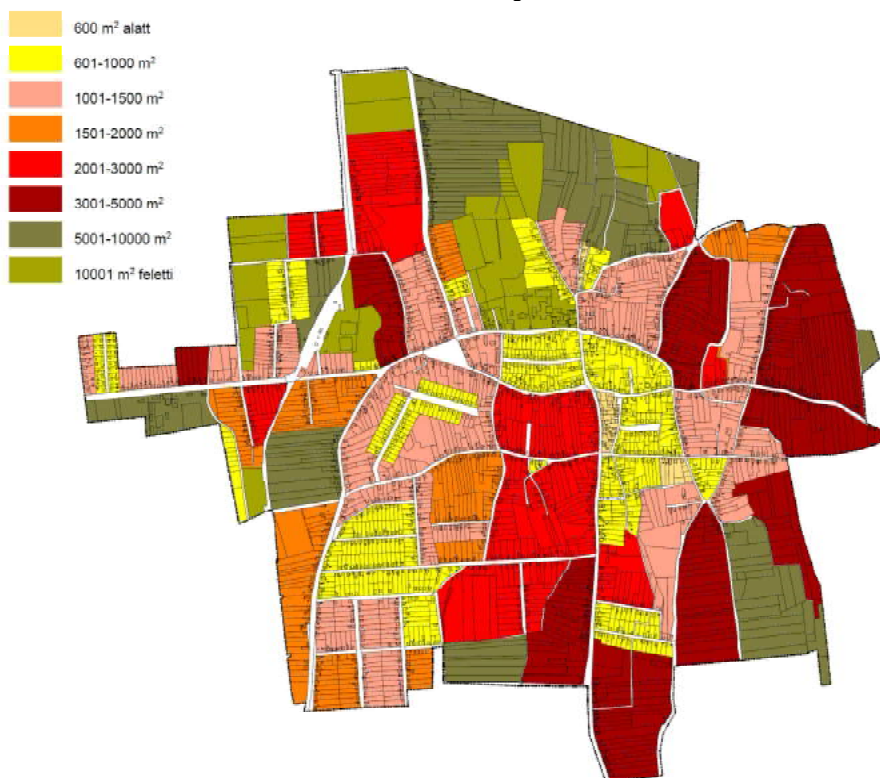
A település-felújítás, a rehabilitáció a belső területi tartalékokkal való gazdálkodást is feltételezi, de a minőségi településfejlesztésnek is fontos eszköze, melynek elsődleges területe célszerűen a településközpont. Céljai között szerepel a közúti, tömegközlekedési forgalomterhelés, ezzel a zaj- és levegő- szennyezés csökkentése. A főter és díszterek rendezésével a vegyes, korlátozott gépkocsi-, és gyalogos zóna növelése, a gyalogos felületek díszburkolattal való ellátása, a főter kialakítása, rendezvénytér létrehozása, a közösségi közterületi találkozóhelyek megvalósítása, ezzel az identitástudat és a települési kötődés növelése indokolt.

1.14.2.1. Telekmorfológia és telekméret vizsgálat

A széles telkeknél kétsoros beépítés, a keskeny telkeknél az egysoros beépítettség volt a jellemző. A széles telken görbe házak alakultak ki. A település központjában többszintes épületekkel is találkozni, mely a városias karaktert tükrözi. A telkek beépítettségére általában az oldalhatáron álló beépítési mód a jellemző. Balkány központjában mezővárosi karakterű házak is megtalálhatóak hézagosan zárt sorú beépítéssel. A legfiatalabb épületek a város peremterületén fedezhetők fel, melyeknek a négyszög alaprajzú, sátoztetős stílus a jellemzőjük.

Telekméret vizsgálat

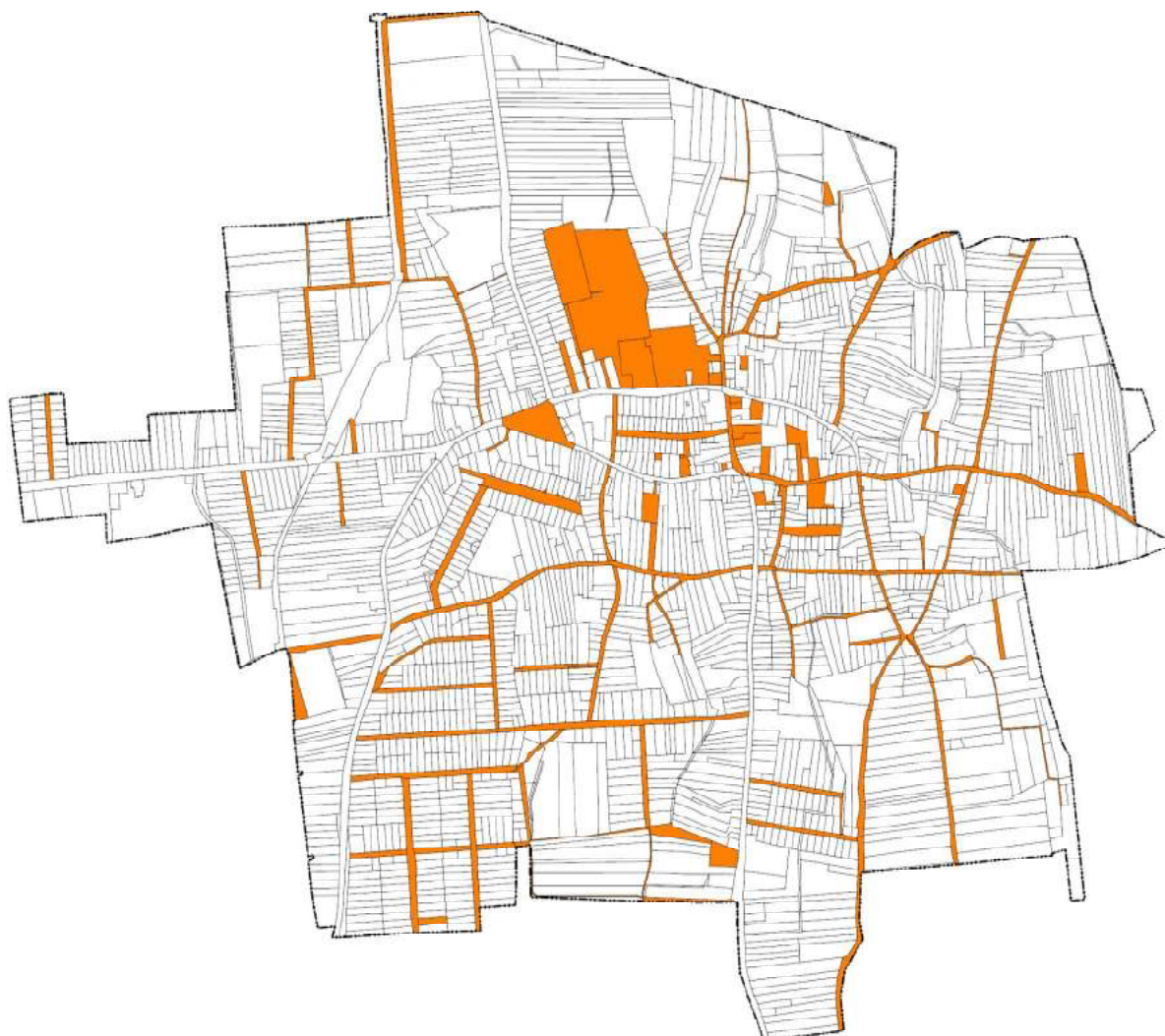

Átlagos telekméret vizsgálat az egyes tömbökre vonatkoztatva

1.14.2.2. Tulajdonjogi vizsgálat

A településen összesen 2468 épület található. Ebből 2444 magántulajdonban van, 8 épület az Önkormányzaté, és 16 épület más intézmény vagy szervezet tulajdonát képezi.

1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter

Önkormányzati tulajdon – saját szerkesztés

1 Ingatlanvagyon-összesítő		Önkormányzat		
Sor-szám	Megnevezés	Ingatlan-mennyiség		
		ingatlanszám, db	földrészlet	
			ha	m ²
		a	b	c
01	Rendezett összes ingatlan	628	357	5 866
02	Rendezetlen, tulajdonba került ingatlanok	0	0	0
03	Rendezetlen, tulajdonból kikerült ingatlanok	0	0	0
04	Helyrajzi számmal nem rendelkező ingatlanok	0		
05	Állomány összesen (01+02+04) sorok	628	357	5 866
06	Üzemeltetésre, vagyonkezelésbe adott ingatlanok	3	0	0
07	05. sorból külföldi ingatlan	0	0	0
08	05. sorból belterület	237	80	9 637
09	05. sorból külterület	391	276	6 229
10	05. sorból forgalomképtelen	512	213	6 140
11	05. sorból korlátozottan forgalomképes	67	126	9 094
12	05. sorból forgalomképes	49	17	632
13	Beépítetlen terület összesen	507	298	8 220
14	13. sorból 100%-os saját tulajdon	500	297	6 013
15	13. sorból más önkormányzattal közös tulajdon	0	0	0
16	13. sorból egyéb közös tulajdon	7	1	2 207
17	Beépített terület összesen	111	58	7 646
18	17. sorból 100%-os saját tulajdon	102	55	7 047
19	17. sorból más önkormányzattal közös tulajdon	0	0	0
20	17. sorból egyéb közös tulajdon	3	1	612
21	17. sorból más tulajdonos által beépített	6	1	9 987
22	Egyéb önálló ingatlan összesen	10		
23	22. sorból 100%-os saját tulajdon	10		
24	22. sorból más önkormányzattal közös tulajdon	0		
25	22. sorból egyéb közös tulajdon	0		
26	05. sorból önkormányzat településén kívül fekvő ingatlan	2	0	0
27	05. sorból védett természeti terület	0	0	0
28	05. sorból műemléki védettségű	0	0	0

Forrás – Ingatlanvagyon-kataszter, 2015. december 31. állapot

1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

A 2011-es népszámlálási adatokat felhasználva a következő adatok olvashatók le:

A lakóegységek rendeletetése		
lakott	nem lakott	együtt
2251	217	2468

A lakások szobaszám szerint			
1 szoba	2 szoba	3 szoba	4 vagy több szoba
382	907	867	312

A lakások építési év szerint							
1946 előtt	1946-1960	1961-1970	1971-1980	1981-1990	1991-2000	2001-2005	2006-2011
162	450	450	601	368	281	80	56

A lakások alapterület szerint							
29 m ² alatt	30-39 m ²	40-49 m ²	50-59 m ²	60-79 m ²	80-99 m ²	100 m ² fölött	egy lakásra jutó alapterület(m ²)
22	90	202	221	569	601	763	81

1.14.5. Az építmények vizsgálata

A város épületállománya, a házak karaktere Balkányon meglehetősen vegyes, ami egyaránt összefügg a telekrendszer vegyességével, az építés korával, az eltérő időszakokban történt építés keveredésével, nem utolsósorban pedig a házak igen különböző építészeti színvonalával.

A település belterületén a hagyományos porták mellett az alábbi egyéb jellegzetes típusok találhatók a községben:

- hatvanas években épült sátoztetős "kockaépületek" - a település belsőbb területein mindenütt fellelhetők, sajnos a településképp szerves részeivé váltak;
- utcavonalra merőleges tetőgerincű újabb házak - szélesebb traktussal épültek a 80-as években, esetenként a településképpben méreteikkel zavaróak, különösen, ha tetőtér-beépítéssel épültek;
- a legutolsó évek "divatos" épületei - szerencsére csak viszonylag nagyon kevés számban lelhetők fel túlformált, túldíszített házak.

Az építészeti heterogenitás ellenére a község épületállománya jól illeszkedik a tájba, ami elsősorban a magastetős hagyománynak, a település sajátos morfológiáját tisztelőbben tartó korábbi településrendezésnek és a helyi értékvédelemnek tudható be.

1.14.5.1. Funkció, kapacitás

A KSH 2011-es népszámlálási adatai és a helyszíni bejárás alapján megállapítható, hogy a nem lakott lakások aránya magas, amely meghaladja a 8,79 %-ot. A lakott lakások száma 2251 db volt, míg a nem lakott lakások száma 217 db-ra tehető. Ha összevetjük a jelenlegi lakosságot, ami 6387 fő, valamint a lakott épületeket, akkor kivehető, hogy arányosan az egy lakóépületben élő lakosok száma 2,83 főre tehető.

1.14.5.2. Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)

A beépítési mód meghatározását, az épület magasságát, a beépítettség mértékét, a telek legkisebb kialakítható területét, valamint az újonnan telekosztásra kerülő területeken a telek méreteit a jelenleg hatályos SZT és a HÉSZ különböző területekre vonatkozó részletes előírásai tartalmazzák, melyek a kialakult állapotok elsődlegességét hangsúlyozzák. A központi belterületen zárt sorú beépítés is fellelhető. A településen általánosságban az oldalhatáron és szabadonálló beépítés terjedt el. A beépítési % értéke a vizsgálatok szerint a 30%-os mértéket a tanyavilágban nem éri el.

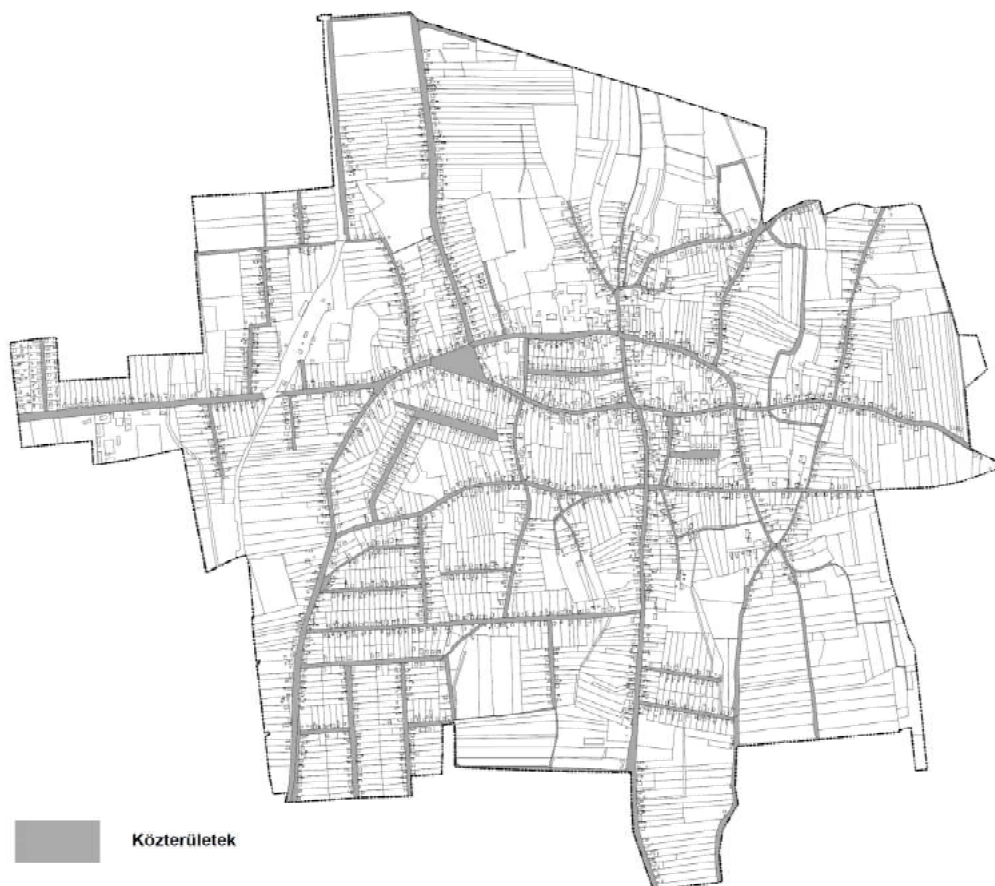
1.14.5.3. Magasság, szintszám, tetőidom

A jellemző építménymagassági érték a 4,5 m-es építménymagasság. A lakóépületek jellemzően földszintesek vagy földszint+tetőter beépítések, tehát 2 szintes, alápincézettesség esetén 3 szintesek. Köz- és gazdasági épülettípusok esetében a 4,5 vagy 6,0 illetve ritkán a 7,5; 9,0 és 9,5 m-es építménymagasságok is előfordulnak. A tetőidom jellemzően utcafrontra merőleges nyeregtető és sátoertető. A hagyományos oldalhatáron álló beépítési mód a településen jellemzően megmaradt. A szabályozási vonalak mentén a hagyományos beépítési mód továbbélésével az épületek szintszáma már megnövekedett, a fokozatos átépítések során többnyire F+1(+TT) szintes épületek jönnek létre a korábbi hatályos terv alapján.

1.14.5.4. Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok

Balkány a szabálytalan alaprajzú települések közé sorolható, ahol a szabálytalanság az összes fontos morfológiai elemet (utcahálózat, telekfelosztás, a házak telkeken belüli elrendezése) felöleli. A halmazfalu olyan település, amelynek belső magja szabálytalan alaprajzú, és e települési szabálytalanság minden lényeges alaprajzi vonásra kiterjed, ugyanakkor a déli településrészen viszonylag egymásra merőleges utcák találhatók. Házai a központi belterületen rendszertelen összevisszaságban állnak, utcái rövidek, zezzugosak, míg a déli településrészen viszonylagos mesterséges településrendezés nyomai találhatók. A jelenlegi utcái a település központjában, már a XVII. században is így kanyarodtak. A tanyavilág településrészei általában egy utcásak, kivételt jelent Abapuszta és Perkedpuszta településrészek, többutcásak, kanyargósak, és belterületnek számítanak. Ezek nagyságukban is eltérnek a 22 egyéb beépítésre szánt területtől.

A város hagyományos falusias beépítésű, hosszú-keskeny telkekkel rendelkezik. Az épületek gerince az utcákra merőleges. A funkcióvesztés következtében a foghíjakon új épületek épültek, amelyek több helyen már-már kertvárosi utcaképet kölcsönöznek a területnek, ugyanakkor illeszkednek a hagyományos, utcára merőleges gerincű beépítéshez. A település központja felé érve, az eredeti telekszerkezet megtartásával, laza családi házas beépítés alakult ki, a kertvárosias-laза karakter építészeti jegyeit hordozza. A település városiasodása „gyerekcipőben” jár. Balkányban alig található a kisvárosokra jellemző városias karakterű épületek.

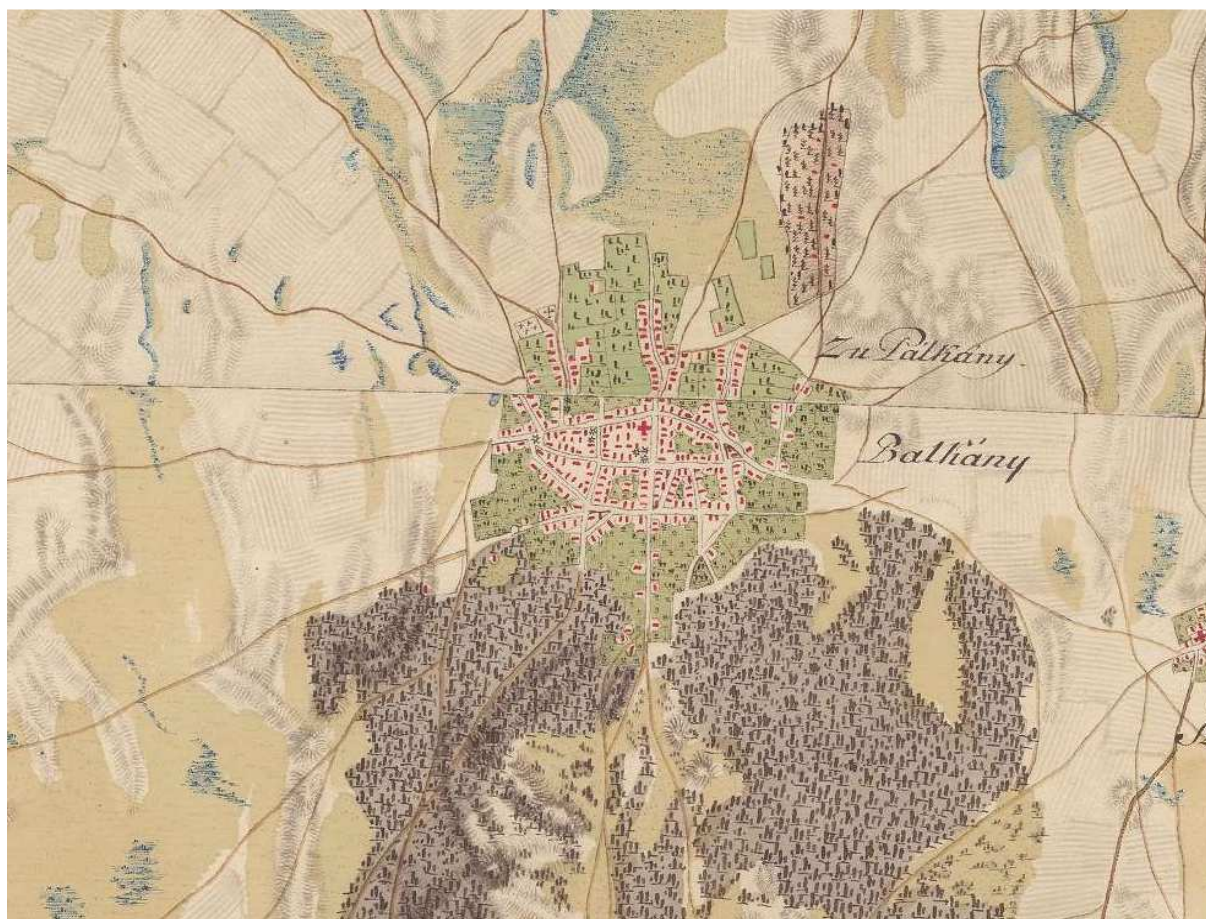
Saját szerkesztés

1.14.6. Az épített környezet értékei

1.14.6.1. településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

A neve a balkány vizenyős, lápos hely jelentésű tájszóból származik, amely valószínűleg a törökből került a nyelvünkbe. Más források szerint a geszterédi csata idején Szent László és Bali kán ütközött meg egymással, és a városnév Bali kán nevének módosulata.

Balkány mint lakott település először 1214-ben szerepelt a Váradi Regestrumban. Őslakosai kazárok és szlávok voltak, akik beolvadtak a honfoglaló magyarok közé. A lakosság a terület magasabb pontjain telepedett le. Az alacsonyabb helyeken található, a Nyírségre egykor igen jellemző áthatolhatatlan nyírvizek védelmet nyújtottak az ellenséggel szemben. A falu 1328-ban már templommal rendelkezett, András nevű papját említi a tizedjegyzék. A mai református templom homlokzata román kori nyomokat is őriz. A tulajdonosa gyakran változott: 1417-ben az álmosdi Csire családnak voltak itt birtokai. 1430-ban földesurai a Kállay család tagjai voltak, majd a Czudar családé lett. 1440-ben a Rozgonyiak vették zálogba a Czudar családtól, 1475-ben pedig már a petri Ders családot találjuk itt mint birtokost. 1477-ben a település birtokosa a Szokoly család volt.

Első katonai felmérés (1763-1787)

Nagykálló várának felépítése (1570–1573) nagyban befolyásolta a település fejlődését, hovatartozását. A törökök Nagykállót 1578-ban el akarták foglalni, és a csata küzdőtereként Balkány egyik tanyája, Görénypusztá környékét választották. A vár elfoglalása nem sikerült a török hadnak, azonban a környék szinte minden falvát elpusztították, kirabolták. Balkány, Guth, Szakoly és a szintén balkányi határban fekvő, de a pusztítás után fel nem épülő Görény, valamint Perked községek teljesen elnéptelenedtek. Aba ekkor – a szájhagyomány szerint a török basa szeretőjének birtokai voltak itt – elkerülte a pusztulást. A törökök kiűzése után a település gyorsan felépült és megerősödött, Aba népe is a védettebb Balkányba települt át.³

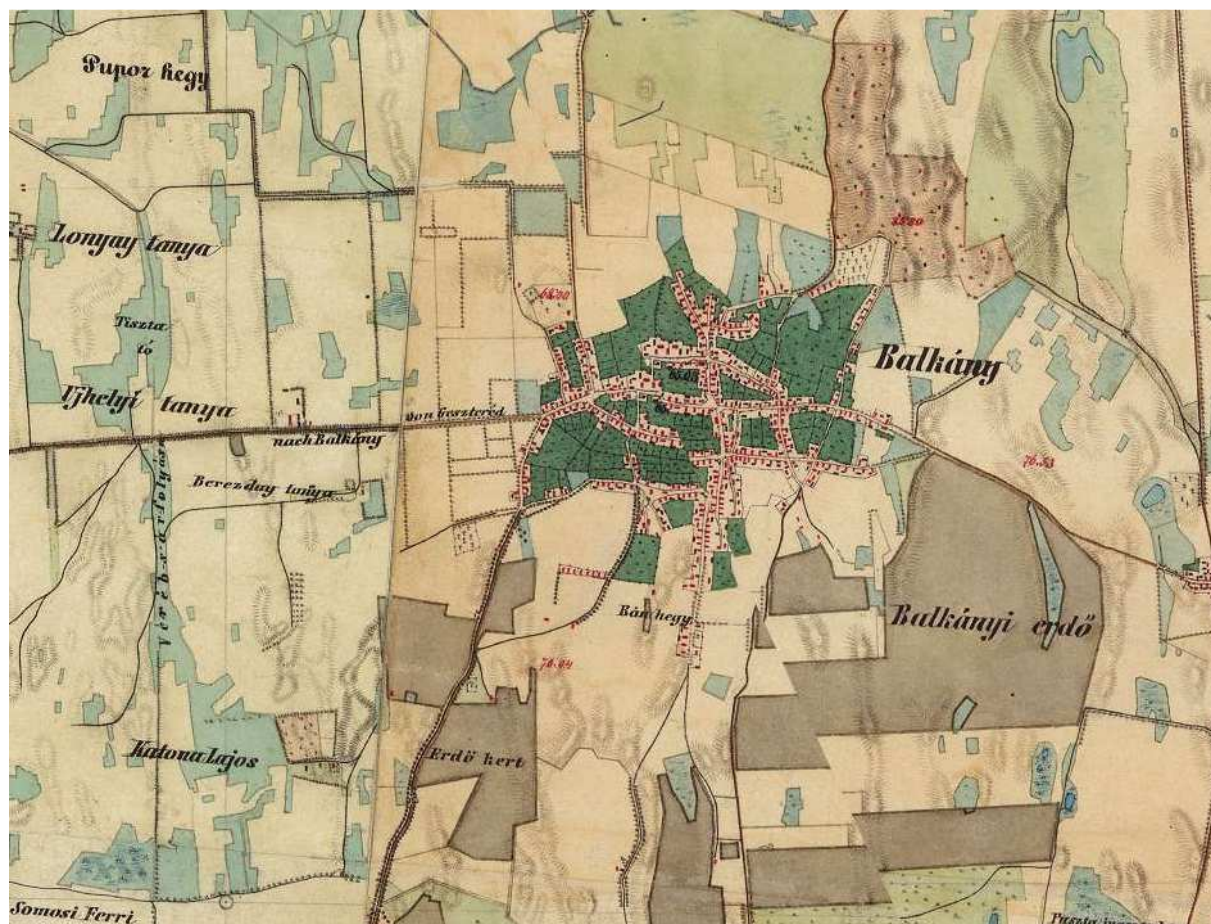
³ Forrás: wikipédia

A II. Rákóczi Ferenc által vezetett szabadságharc Balkányt is érintette. A lakosok közül 83 lovas (5 kompánia) és mintegy 70 gyalogos katona állt a fejedelem zászlaja alá. Részt vett a szabadságharcban Gencsy Zsigmond földesúr is, aki előbb (1703–1705) Károlyi Sándor mezei lovasezredének, majd 1705 őszétől haláláig a korábbi Kaszás Pál-féle lovasregimentnek volt a parancsnoka. Gencsy Zsigmond az 1706. augusztus 10. előtti napokban hunyt el a Karika-hágó mellett vívott összecsapásban. A Gencsy családnak kiterjedt birtokai voltak itt a 18. században. Kastélyuk, a Gencsy-kastély ma is áll. 1715-ben a megye lakossága mindössze 26 324 lélek volt. Ebből Balkányra kb. 1000-1200 lakos jutott.

Az 1720. évi regnicolaris összeírás szerint 20 lakott jobbágytelke volt, lakói használták az akkor még lakatlan Szakolyt és az azóta is puszta Abát. Az 1772-i úrbérrendezés során az előbbi századbeli birtokosai közül már senkit sem találtak itt. Tizenegy nemes birtokosa közül a gróf Barkóczy, Gencsy és Pribék családnak volt benne nagyobb része. Lakói: 19 telkes jobbágy és 10 házasszerű, akik 9 hétnyolcad telket használtak.

1839-ben a megye egyik legnagyobb faluja volt 3006 lélekkel. 1844-ben tagosítást hajtottak végre: eszerint a nemesi jogon bírt földterületeket teljesen elkülönítették az úrbéres birtoktól. Az úrbéres illetményeiket a birtokosok felől eső határrészen a nagykállói és perkedi út között kapták meg. Balkány népessége ekkor már megközelítette a 3000 főt. Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc idején kb. 30 főt toboroztak Balkányból katonának. 1849 januárjában a helyi református gyülekezet felajánlotta templomuk harangját ágyúöntés céljára.

Második katonai felmérés (1806-1869)

1848-ban 438 zsidó élt Balkányban, a legtöbbjük kereskedő volt, de jelentős volt a kézművesek és az iparosok száma is. Feltűnően magas volt közöttük a kultúrával, hitélettel foglalkozók aránya. Orvosa 1850 óta van Balkálynak. Az első orvosok: Weinberger Herman, László Elek, Bauer Lőrincz és Leitner András voltak. 1855 körül dalegylet alakult. 1858-ban létesült a posta. A heti vásárok jogát 1859-ben kapta a település. Az első gyógyszerár 1864-ben nyílt meg, a gyógyszerész Kékesi Imre volt. 1870-ben Balkálynak 413 háza és 3997 lakosa volt, határa 14 421 kataszteri hold. A kiegyezés után is folytatódott a fejlődés: 1875-ben olvasóegylet, 1877-ben gazdakör, ugyanebben az évben az iparos ifjúság számára olvasóköri alakult.

1878-ban Balkány országos vásártartási jogot kapott, a vásártér a mai Kossuth-kert helyén volt. 1880-ban kisebb földrengés ráta meg a települést, a házak kéményei is ledőltek. A postához 1893-ban távírdát kapcsoltak. 1897-ben alakult meg a helyi takarékpénztár. 1900-ban 444 házban 4390 lakos élt, 15 527 kataszteri hold területen. 1909-ben megnyílt a környék első óvodája Balkányban (óvónő: Szentgyörgyi Amália). 1910-ben létesítették a postán az első távbeszélőállomást. A 19. század végén az évi népszaporulat meghaladta a 100 főt.

Az első világháborúban 385 balkányi lakos teljesített katonai szolgálatot. Ebből 107 rokkant lett, 72-en meghaltak. A földreform törvény keretében 1922-ben Balkányban is volt „földosztás”. A Gencsy- és Lónyai-birtokból osztottak szét néhány hold földet a leszerelt katonák között. A második világháborúban Balkány férfilakossága közül 900-an vettek részt mint frontkatonák. Közülük legtöbben 1942-43 telén a doni katasztrófában estek el. A város neve a 20. század elején Nyírbalkány volt. 1945-öt követően feleslegessé vált a Nyír- előtag használata, így elhagyták azt a megnevezésből.

Harmadik katonai felmérés (1869-1887)

Balkány 1971-ben nagyközség, 2004-ben pedig város lett. A városban és környékén is jelentős károkat okozott a 2010-es júniusi vihar. A nagyon erős szél lakóházak tetejét bontotta meg, kéményeket borított le, fákat döntött ki. A legsúlyosabb károk Balkányban és környékén keletkeztek. A városban tetőket bontott meg az orkánszerű szél, szinte minden utcában voltak sérült házak, melléképületek. Cibakon egy húszhektáros erdő fáit 45 fokos szögben mozdította ki a földből a vihar.

1.14.6.2. Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

Balkány régészeti lelőhelyei

Azonosító	Lelőszám	Alsószám	Név	Érték	Helyrajzszám
47358	0	1	Balkány határbéli homokfűvásból	Általános	
47359	0	2	Balogh-tanya környéke	Általános	
47360	0	3	Varébsár-dűlő, egykori Gaál Elek féle	Általános	
47361	0	4	Balkány határa	Általános	
47362	0	5	Balkány határa II.	Általános	
47363	0	6	Perkedpuszta	Általános	
47368	0	7	Tót-apa-dűlő	Általános	
47369	0	8	Nyírbalkány	Általános	
47370	0	9	Balkány határa	Általános	
47371	0	10	Balkány határa II.	Általános	
47372	0	11	Abapuszta	Általános	
47373	0	12	Abapuszta	Általános	
47374	0	13	Abapuszta	Általános	
47375	0	14	Abapuszta	Általános	
33002	1	0	Abapuszta	Általános	0671/3
33003	2	0	Abapuszta II.	Általános	0671/3
33004	3	0	Abapuszta III.	Általános	0672/12, 0672/13, 0672/14, 0672/15
33005	4	0	Abapuszta IV. – Templomdomb	Általános	3884, 3883/1, 3883/2, 3881/3, 3812
33200	5	0	Abapuszta V.	Általános	3813, 3814
35585	6	0	Rákóczi u. 6.	Területi	1, 66/1, 190/2, 191, 740, 741, 742, 743, 731/1, 731/2, 744
47354	7	0	Görénypuszta 47.	Általános	0157/12, 0157/13, 0161/1, 0161/2, 0161/3, 0158, 0196, 0197/10, 0197/11
47356	8	0	Czibakpuszta külső része	Általános	0322/4, 0322/5, 0322/6, 0322/7, 0323, 0325
47357	9	0	Szennyvíztelep	Általános	08/10, 08/11, 09, 013, 014, 06/10, 015, 4126, 4125/1, 4125/2, 4124/1, 4124/2, 4123
56673	10	0	Balkány-Abapuszta 6. lh.	Általános	
56674	11	0	Balkány-Abapuszta 7. lh.	Általános	
56675	12	0	Balkány-Abapuszta 8. lh.	Általános	
57096	16	0	Kenderes	Általános	
57099	17	0	Kenderes keleti oldal	Általános	

A nyíregyházi Jósza András Múzeum 2 db hattagú hólyagos lábperecet őriz, melyeknek átmérője 6,2 cm.

1.14.6.3. Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

A helyi védelem alá vonandó épületek felsorolását az 1.14.6.9 fejezet tartalmazza.

Balkány településszerkezete halmaz jellegű, az utcák szabálytalan alaprajzúak. A hazai rendszerben összevisszaságban állnak az utcák, amelyek rövidek és zezugosak.

A település jelenlegi utcái a település központjában, már a XVII. században is így kanyarodtak.

Balkány épített környezeti emlékei:

- Műemlékek
- Helyi védelemre javasolt természeti értékek
- Közparkok
- Kegyeleti parkok, temetők területei

1.14.6.4. Világörökségi és világörökségi várományos terület

A település közigazgatási területén világörökségi és világörökségi várományos terület nem található.

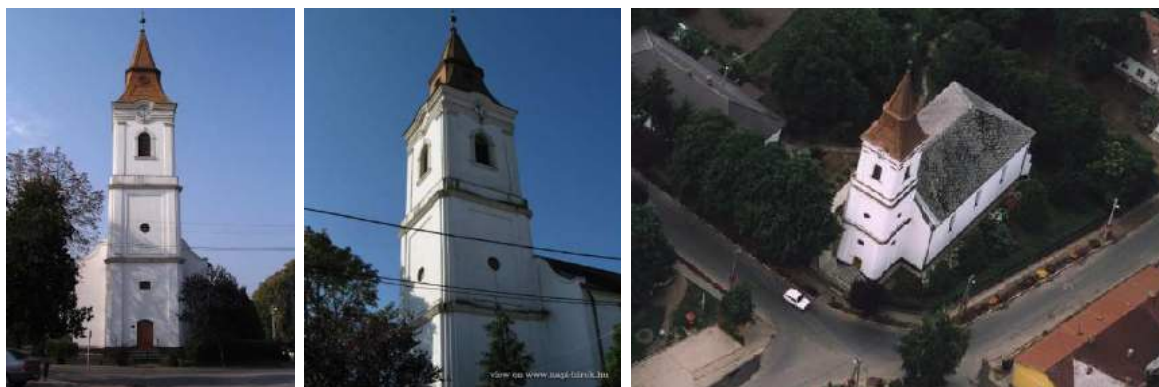
1.14.6.5. Műemlék, műemlékegyüttes

Az épített környezet legértékesebb emlékeinek és értékeinek megtartása a műemlékvédelem feladata. A műemlékek és a műemléki környezettel kapcsolatos eljárási szabályokról a Kulturális Örökség védelméről szóló 2001- évi LXIV. sz. törvény rendelkezik. Balkányban 2 darab műemléki védelem alatt álló épület található.

Református templom

azonosító	8190
törzsszám	6120
védelem	Műemléki védelem
jelleg	Építmény
név jellemző	Mai
eredeti kategória	Szagrális építmény
eredeti főtípus	templom
eredeti típus	ref. templom
megye	Szabolcs-Szatmár-Bereg
cím	Balkány Rákóczi u.
helyrajzi szám	1
település KSH kódja	26958
földhivatal	Nyírbátor Körzeti Földhivatal
rövid leírás	Református templom, gótikus eredetű, átalakítva és toronnyal bővítve 1719-ben, majd 1829-ben. Berendezés: szószék, 19. sz. első fele; fakarzat, eklektikus. Balkány középkori történetének legjelentősebb tárgyi emléke a mai református templom. A 14. század első harmadában már állt, azonban hosszabb ideig használaton kívül volt. A reformátusoknak először fatemplomuk volt, ami egy idő után már nem volt javítható, ezért feltehetően a 18. század elején állították helyre az üresen álló régi templomot. A templom külső falában Gencsy Sámuel epitáfiuma (sírkölapja) található. Az épület keleti homlokzata elé a 19. század elején emelték a mai háromszintes téglából épült tornyot. A templombelső mai állapota 1829-ből való, ami teknőboltozattal fedett. A padjai barokk stílusúak. A szószék a 19. századból való, aminek a hangvezetője gazdagon faragott. Kelet-nyugat tengelyű, szabályos téglalap alaprajzú, nyugaton egyenes záródású hajó, egy keleti harangtoronnyal, kontyolt nyeregtetővel. Bejáratai a hajó déli oldalán és a keleti harangtorony tengelyében nyílnak. A harangtornyot két osztópárkány 3 szintre tagolja, melynek mezőit oldalanként és szintenként pilaszterek kereteznek. Ezekben nyílnak a földszinti szegmensíves első emeleti, fekvő ovális, a harangszinten félkörívesen záródó könyöklőpárkányos ablakai. Teljes órapárkánya felett középpárkányos gúlisíjak. A hajó ívelt oromzattal kapcsolódik a toronyhoz. Északon 3 szegmensíves ablak tagolja a falat. Nyugaton a támpillérekkel záródó fal déli felében vakolattal, lizénákkal keretezett, számráthíves oromzatú, félköríves XIII. századi román kapuja áll, elfalazva. A hajó déli falának felén folytatódik a vakolt, korai építési jelzése. A déli bejárat felett számráthíves oromzatban függönyíves szemöldökdísz. E felett 3 román rézsűs résablak nyílik, valamint a keleti falrészén 2 darab szegmensíves újabb ablak. Kontyolt nyeregtetőjét múpala borítás fedi.

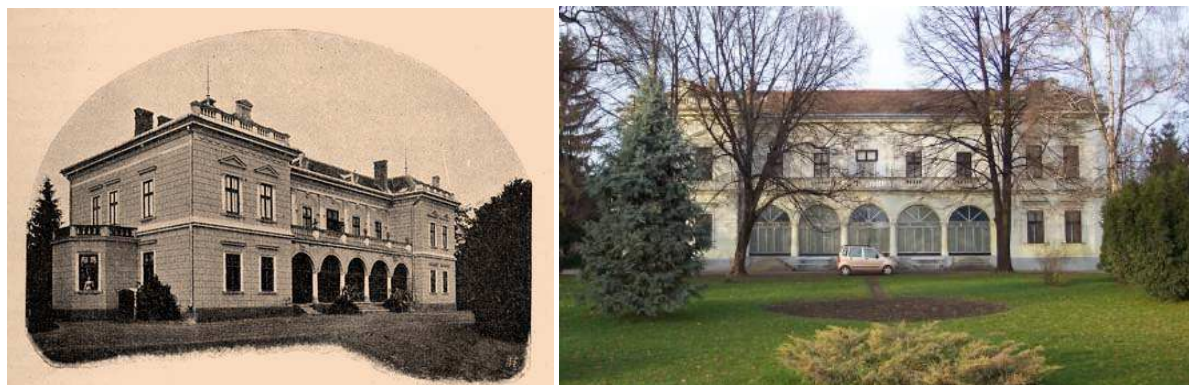
Gencsy-kastély

azonosító	8189
törzsszám	6119
védettség	Műemléki védelem
jelleg	Építmény
név jellemző	Mai
eredeti kategória	Lakóépület
eredeti főtypus	kastély
megye	Szabolcs-Szatmár-Bereg
cím	Balkány, Kossuth u. 7.
helyrajzi szám	63
település KSH kódja	26958
földhivatal	Nyírbátor Körzeti Földhivatal
rövid leírás	

Óvoda és nevelőotthon, volt Gencsy-kastély, barokk eredetű, 1774. Átépítve és emelettel bővítve a 19. sz. második felében.

Bejáratai az utca és az udvar felől nyílnak, melyeket lépcsőfeljárókon lehet megközelíteni. Főhomlokzatának két oldalrizalitja között a földszinten 5db. dór oszlopos üvegezett árkád nyílik, arcdíszítésű zárókövekkel. Felette balluszteres kőkorlát szegélyezi a rizalitok között futó teraszt, melynek homlokzata, félkörös vakárkádjával a földszinti árkádsor ritmusát követi. Az ívek felett a teljes, növénydíszes, fogsoros párkányig kompozit fejezetes falpillérek futnak. A főhomlokzat 2- árkádsoros. 2 tengelyes, a rizalitokban a földszinten egyenes, az emeleten timpanonos szemöldökpárkányú ablakkal. Az épület két oldalán kétszintes, csapott sarkú, vakkorlátos oromzatú toldaléképület áll, földszintjén 1. emeletén 3 egyenes szemöldökpárkányú ablakkal. Udvari homlokzatának két oldalán jelzett sarok, közepén nagyméretű terrasszal kiugró egyszintes ablak középrizalit. Földszinten 3-1- ajtó- 1-1-3 tengelyes emeletén 1-1-1-1 tengelyes. Ablakai egyenes záródásúak. A középrizalit felett vakolt falpilaszterek tagolják a homlokzatot. Összetett kontyolt nyeregtetejét hódfarkú cserép fedi.

A kastélyban 1951-től 2007-ig állami gyermekotthon működött, ahol állami gondoskodás alatt lévő kiskorú gyermekeket helyeztek el. Távlati tervként az ingatlan bármely intézeti és idegenforgalmi funkciókkal is hasznosítható. Az épület összes hasznos alapterülete 770 m². Fenntartója Szabolcs-Szatmár-Bereg megye Önkormányzata volt. 2009. január 14-én Seszták Oszkár – a megyei közgyűlés elnöke – átadta Pálosi Lászlónak – Balkány város polgármesterének – a kastély kulcsát, ezzel jelezve, hogy a Gencsy-kastély innentől kezdve már a városé.

1.14.6.6. Műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely

Történeti kert

Gencsy-kastély kertjében az idős fák alkotta, elhanyagolt parkban található egy értékes osterfa, egy ezüstjuhar és védendő a bejárati út menti tujasor.

Temető

A temetőterületek a városban /kivéve az 1336., 1337.hrsz-ú/ és a tanyákon mind működő temetők.

A külterületi lakott területek, tanyacsoportok mindegyikéhez tartozik kisebb-nagyobb temető. Minél inkább hanyatló, kihalófélben levő a tanya, temetője annál elhagyottabb. Temetkezéskor előnyben részesítették a homokbuckák víz ellen védelmet adó magaslatait. A temetőket ma akácerdők borítják, a sírok csak részben megközelíthetők. Ahol az aljnövényzet nem burjánzott el, ott ligetes temetőkerteket találunk, mint például Kecsképusztán. A dombra való temetkezés, az érdekes körülkerített sírhantok, a régi fejfák a használaton kívüli temetőkben kultúrtörténeti értéket jelentenek, melyek védelemre, és az elburjánzó növényzettől való megtisztításra érdemesek.

Zsidótemető:

Az 1638. hrsz-ú ingatlanon található a zsidótemető. Ravatalozó épület nem található az ingatlan területén. Településszerkezeti változás kegyeleti parkká minősítése indokolt.

1.14.6.7. Műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet

Történeti táj:

Történeti tájként kell műemléki védelemben részesíteni az ember és a természet együttes munkájának eredményeként létrejött olyan kulturális (történeti, műemléki, művészeti, tudományos, műszaki stb.) szempontból jelentős, részlegesen beépített területet, amely jellegzetessége, egységessége révén topográfiailag körülhatárolható egységet alkot. Történeti táj a településen található.

Műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet:

Műemléki jelentőségű területként kell védeni a település azon részét, amelynek jellegzetes szerkezete, beépítésének módja, összképe, a tájjal való kapcsolata, terei és utcaképei, építményeinek együttese összefüggő rendszert alkotva történelmi jelentőségű és ezért műemléki védelemre érdemes.

Balkány műemléki környezetbe sorolt ingatlanjai helyrajzi számok szerint: 61, 62, 63, 64, 65/2/3/4/5, 66/1 /2, 67, 68, 69, 70, 71, 72/1 /2, 73 189, 190/1 /2, 191, 730, 731/1 /2, 732, 733, 734, 735, 744, 745/1 /2, 746,747, 749/1 /2, 750, 751, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 784/ 32/ 33, 786/3 /4.

1.14.6.8. Nemzeti emlékhely

A nemzeti emlékhely a nemzet történelmében meghatározó jelentőséggel bíró helyszíne, amely a magyar nemzet, illetve a magyar és az ország területén élő nemzetiségek összetartozását erősítő és identitásképző jellegénél fogva a nemzet önképében kiemelkedő fontossággal bír, továbbá amely országos jelentőségű állami megemlékezés színhelye lehet, és amelyet az Országgyűlés törvénnyel nemzeti emlékhellyé nyilvánított.

A település közigazgatási területén nemzeti emlékhely nem található.

1.14.6.9. Helyi védelem

Helyi jelentőségű védett természeti területi értékek

Helyi jelentőségű védett természeti területeknek nevezzük a települési önkormányzat által, rendeletben védetté nyilvánított természeti területeket. Védelmi kategóriájukat tekintve lehetnek természetvédelmi területek (TT) vagy természeti emlékek (TE) is.

A Hortobágyi Nemzeti Park alapján az alábbi területek országos jelentőségű természeti területként vannak nyilvántartva. 0171/4; 0171/5; 0171/23; 0172; 0173/2; 0176; 0177; 0178; 0179; 0180; 0184; 0186; 0188; 0189

Helyi jelentőségű védett természeti értékek

Védendő természeti érték

122

Védendő természeti érték		
Helyszín	Helye	Megjegyzés
Csiffytanya	Külterület, Csiffytanya hrs. 0390/7	Balkány legidősebb fája a Mamutfenyő (<i>Sequoiadendron giganteum</i>), környezetéből kiemelkedve tájképi elemként is jelentős. Törzsátmérője 200 cm. Hazánk egyetlen a Dunától keletre növény mamutfenyője.
Gencsy-kastély kertje	Belterület Kossuth u. 9-11.	140 cm átmérőjű osterfa, 100 cm átmérőjű ezüstjuhar, bejárati út menti tujafasor
Újhelyi kastély parkja	Külterület Újhelyi tanya hrs. 0289/1	Az egykori parkból megmaradt faegyedek: 2 platánfa, korai juhar, fekete fenyő, jegenyenyár, kocsányos tölgy
Művelődési ház udvara	Belterület Kossuth u. 3.	A körül betonozott japán akác, valamint a kertben található egyéb fák – osterfák, vadgesztenye, japán akác – védendő.
Rendőrség udvara	Belterület Szakolyi út	Két idős vad gesztenye fa védendő.
Általános iskola területe	Belterület Kossuth u. 5-7.	Korai juhar és platán fák védendő.
Református templom előtt	Belterület Rákóczi utca	Vad gesztenyék védendő.
Sütőüzem előtt	Belterület Kossuth u. 13.	Vad gesztenyék védendő.
A volt TSZ-re vezető út mentén	Belterület Bocskai utca	Vegyes hárs és fűz fasor védendő.

Helyi építészeti értékek

Helyi építészeti értékek, minden olyan építészeti, történeti, néprajzi szempontból jelentős egyedi vagy együttes alkotás (épület, építmény, épületegyüttes, utcakép), valamint az ezeket körülvevő építészeti környezet, ami nem minősül műemléknek.

A város településrendezési tervében a következő ingatlanok helyi építészeti értékvédelemmel rendelkeznek:

- Városi könyvtár
- Városi Rendőrkapitányság (Gödény-kúria)
- Kriptá a Damjanich temetőben
- Görög katolikus templom
- Lichtenstein-kúria
- Görénypusztai gazdasági épület

Városi könyvtár

védettség	Helyi építészeti értékvédelem
jelleg	Építmény
megye	Szabolcs-Szatmár-Bereg
cím	Balkány, Kossuth u. 1-3.
helyrajzi szám	66/1
település KSH kódja	26958
földhivatal	Nyírbátor Körzeti Földhivatal
funkció	könyvtár és művelődési ház
rövid leírás	A művelődési ház előadások, irodalmi esték, konferenciák, tanfolyamok, szakkörök és klubok színhelye. A művelődési házban tekinthető meg az állandó Honismereti Kiállítás. A könyvtárban teleház működik, ahol az információhoz jutást internetre csatlakoztatott számítógépek biztosítják. A könyvtár kb. 32000 kötetel rendelkezik, melyek közül az irodalmi művek mellett szakmai folyóiratok is megtalálhatóak.

Városi könyvtár és művelődési ház

Városi Rendőrkapitányság (Gödény-kúria)

védettség	Helyi építészeti értékvédelem
jelleg	Építmény
megye	Szabolcs-Szatmár-Bereg
cím	Balkány, Szakolyi utca 1.
helyrajzi szám	705/2
település KSH kódja	26958
földhivatal	Nyírbátor Körzeti Földhivatal
funkció	rendőrség, okmányiroda
rövid leírás	A kúriában jelenleg a Nagykálló Okmányiroda Kihelyezett Okmányirodája és a Balkányi Rendőrség működik.

Rendőrség és Okmányiroda (Gödény-kúria)

Gencsy-kripta

védettség	Helyi építészeti értékvédelem
jelleg	Építmény
megye	Szabolcs-Szatmár-Bereg
cím	Balkány, Kállói út, temető
helyrajzi szám	1637/1
település KSH kódja	26958
földhivatal	Nyírbátor Körzeti Földhivatal
funkció	rendőrség, okmányiroda
rövid leírás	1810-ben épült klasszicista építmény a Gencsy család kriptája.

Gencsy-kripta

Görög katolikus templom

védettség	Helyi építészeti értékvédelem
jelleg	Építmény
megye	Szabolcs-Szatmár-Bereg
cím	Balkány, Kállói út, temető
helyrajzi szám	1577
település KSH kódja	26958
földhivatal	Nyírbátor Körzeti Földhivatal
funkció	templom
rövid leírás	A település görögség untadata a 20 század elején a görög egyház a település fokozatos fejlődést mutatott. A II. világháború idején, 1944-ben felvetődött a saját templom építésének gondolata. Fogarasi Mihály csendőrtiszt megvásárolta telket az egyháznak, de azt politikai ellentétek miatt elkobozták tőle, így saját házát ajándékozta az egyháznak. Később az egyháznak egy uradalmi magtárat sikerült megszerezniük, melyet kisebb átalakítás után az akkori püspök, Dudás Miklós kápolnává szentelt. 1977-ben felszentelődik az új kis templom, később templombővítésre került sor, a befogadó tér a duplájára emelkedett és végül a kezdeti nehézségek után az épület engedélyt kapott a torony felépítésére.

Görög katolikus templom

Lichtenstein-kúria

védettség	Helyi építészeti értékvédelem
jelleg	Építmény
megye	Szabolcs-Szatmár-Bereg
cím	Balkány, Kállói út, temető
helyrajzi szám	1577
település KSH kódja	26958
földhivatal	Nyírbátor Körzeti Földhivatal
funkció	lakóház, kúria
rövid leírás	Lichtenstein Kizsel rabbi volt otthona. 1923-ban Lichtensteinék létrehozták az első Magyarországi Tálsz Szövödét, amelyben 14 balkányinak tudtak munkát adni. 1944-ben a zsidókat szekereken szállították át Nyíregyházára (Nyírjesre), onnan vonattal Auswitzba. A zsidók emlékeit őrzi a temető, a zsidó iskola, néhány lakóház, köztük a Lichtenstein-kúria.

Lichtenstein-kúria

Helyi védelemmel nem rendelkező építészeti emlékek

Temetői fakereszt (2011)

Uradalmi magtár Görénypusztán
(már nem létezik)

19. századi Jármy-síremlék

Györfy-síremlék (1942)

Holocaust emlékmű

Izraelita síremlék

Izraelita síremlék

Vasútállomás (1911)

Kőkereszt a görögkatolikus templomkertben

Mária képa Kossuth téren (2010)

Kopjafák a Kossuth téren (1994)

Kőkereszt a római katolikus templomkertben (1937)

Fafaragás a Gencsy-kastély kertjében

II. világháborús emlékmű

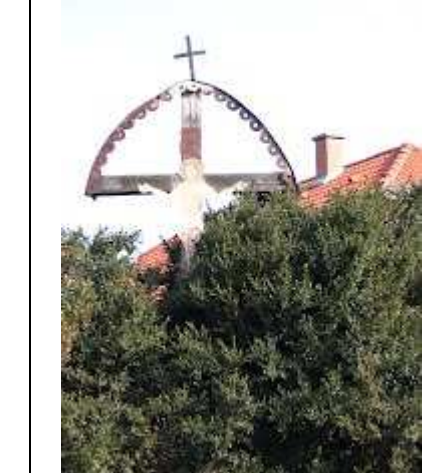
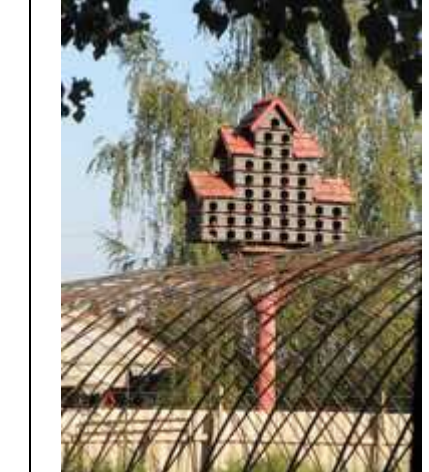

Dankó-síremlék (2004)

Torma-síremlék (2004)	Kőkereszt (1993)	Fakereszt (2011)
Takács-síremlék (1891)	Kökényesdi Papp-síremlék 1896	Perkedpuszta római katolikus harangláb
Csónak alakú fejfa	Nádaspuszta katolikus harangláb	Gazdasági víztorony (1950)

Neoklasszicista Kun-síremlék (1996)	Lélekharang (1980)	Nagykecskés Temetői fakereszt
Abapuszta görög katolikus templom (1990)	Abapuszta kőkereszt (1965)	Abapuszta fakereszt
Koczog tanya római katolikus harangláb	Nádaspuszta temetői fakereszt	Nádaspuszta galambdúc

Görénypusztai elemi iskola (1926)	Uradalmi magtár
Voilt tejsarnok épülete	Lourdesi barlang a római katolikus templomkertben (2007)
Volt református elemi iskola	Volt református leányiskola
Református parókia (1967)	Hubertus-ház, volt izraelita elemi iskola

Szent Miklós Szeretetotthon, volt görög katolikus elemi iskola	Szent Antal Szeretetotthon, volt római katolikus elemi iskola
Volt polgárház	Volt polgárház
Volt polgárház	Gödény uradalmi magtár
Perkedpuszta volt elemei iskola (1926)	Állami gazdasági szolgálati lakás (1950)

Abapusztai imaház	Abapusztai elemi iskola (1926)
Abapsuzta volt általános iskola (1953)	Abapuszta népi lakóház
Cibakpuszta Barackvirág óvoda, volt elemi iskola	Koczog-tanya volt elemi iskola (1930)
Nádaspuszta dohány szárító	Nádaspuszta terménytároló

Nádaspuszta római katolikus imaház, volt tanítói lakás	Nádaspuszta volt elemi iskola (1930)
Nagymogyorós tanítói lakás	Nagymogyorós volt elemi iskola (1930)
Bay tanya volt cselédházak	Homoktanyi Jármű borpince (1916)

1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái

Az elhanyagolt helyi védelemre javasolt építmények állapotának felmérése, ennek alapján intézkedési terv kidolgozása szükséges. A leromlott állapotú, elhanyagolt házak, lakóépületek felújítását el kell érni az ott lakók együttműködésével, bevonásával.

Továbbá környezeti és tájhasználati konfliktus forrása:

- az extenzív területhasználat,
- a csatornázatlanság, a kommunális hulladék elhelyezésének és kezelésének nem elfogadható megoldása,
- az úthálózati hiányosság, ami miatt a város belső forgalma is túlzottan a központra terhelődik,
- a belvízelvezetés nem teljesen megoldott belterületen, vagy közvetlen szomszédságában lévő lefolyástalan területek állapota, megléte,
- az épített környezet terén a szakszerűtlen építészeti gyakorlat

134

A város utcafásítotttsága jelenleg szintén nem kielégítő, bár a település valamennyi utcája rendelkezik utcai zöldsávval, a fasorhiány továbbra is jellemző. A virágos területek arányának növelése, valamint a meglévő települési zöldfelületek védelme, fejlesztése mind minőségi, mind mennyiségi vonatkozásban szükséges. A település környezeti állapota megfelelőnek mondható. Jelentős mértékű szennyezőanyag kibocsátás nem jellemző egyik gazdasági tevékenységet végző vállalkozásra sem a közigazgatási területén. A levegőminőség állapota kedvezőnek mondható, a légszennyezés mértéke nem haladja meg a jogszabályok által előírt egészségügyi határértéket. A lakossági emisszió elsősorban a fűtési szezonban jelentkezik, a közlekedési eredetű légszennyezés esetében a településen áthaladó közlekedési út térségében meghatározó mértékű. Jelentős porterhelést okozhatnak a levegőben a város és környékén jellemző gyengén humuszos talajok. Az ipari jellegű légszennyezőanyag-terhelés nem jellemző a településre.

Célként tűzzük ki, hogy a település

- be tudja fogadni a település fejlődését biztosító funkciókat, elsősorban lakó- és gazdasági területfejlesztéseket,
- biztosítsa a településfejlődés belső igényeihez szükséges területeket (lakásépítés, szabadidős területek, zöldterületi rendszer)
- korszerűsítse a közlekedési hálózatot, s ezzel csökkentse a környezetszennyezést, növelje a csillapított forgalmú zónát, javítsa a település életkörülményeit, a település arculatát és a biztonságot.

Az új városi funkciók befogadásához és a belső fejlődés területi igényeinek kielégítéséhez:

- elsősorban a belterület tartalékait és a városi léptéket mutató intenzitásnövekedésben rejlő tartalékokat, esetleg a kertvárosias lakóterületek megteremtését kínálati szereppel,
- másodsorban (illetőleg indokolt esetben) a belterülethez közvetlenül csatlakozó területek tartalékait kell kihasználni.

Stratégiai fontosságú gazdaságossági-és településüzemeltetési elv, hogy a beépítésre szánt terület csak indokolt esetben növekedjen. A belterületi tartalékokat elsősorban az intézményi rendeltetés befogadását biztosító úgynevezett vegyes felhasználási módú terület bővítésére, és a lakásépítési igény egy részét biztosító lakóterületi fejlesztésre célszerű kihasználni, elsősorban a településközpont peremterületeinek átminősítésével, valamint a tömbfeltárásokkal, és új lakóterületek kialakításával.

E belterületi tartalékokat részben a rendeltetés-módosítás jelenti, amikor a településközpont közvetlen térségében a jelenlegi lakóterületi felhasználás vegyes felhasználásra módosul, s így nő a vegyes terület, másrészt a településközpont kertvárosi jellegűvé történő átépülésében rejlő intenzitás-tartalék, harmadrészt a nagymélységű telkekből álló tömbök belső részeiben alakítható új lakóterületek.

Tömbfeltárásokra elsősorban a már megkezdett területeken van lehetőség.⁴

⁴ Hatályos TRT.

1.15. Közlekedés

1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok

A közúti közlekedés fő tengelyvonalait a megyében az M3-as autópálya, és a 4., 36., 38., 41., 49. számú főutak jelentik. Az utak mennyisége összességében megfelelő, a települések közti úthálózat sűrűsége kedvező, meghaladja az országos átlagot. Az útállomány összetétele is sokat javult: a 100 km²-re jutó főútvonal-sűrűség a megyében már alig maradt el az országos átlagtól, és a mellékutak sűrűsége sem sokkal magasabb már az országos átlagnál. Összességében viszont továbbra is inkább a mellékutak dominanciája a jellemző.

A megye kedvezőtlen elérhetőségét az M3 autópálya Nyíregyházáig történő megépítése javította, viszont továbbra is hiányzik néhány főút, amely az egyes kistérségeknek az autópályához való gyorsabb kapcsolódását biztosítaná. A meglévő hálózat struktúrája az M3-as autópálya Vásárosnamény felé történő továbbépítésével folyamatosan átrendeződött. A további útszakaszépítések megtörténtek Nyíregyháza felől Magytól és Ófehértótól délre, Vásárosnamény felé, az autópálya a kistérség északi szélén halad, és Nagyállónál kijárata létesült. Az autópálya megépítésével nagyobb átmenő teher és személyforgalomra lehet számítani, de ezzel összefüggésben a 41.sz. kl. úton a forgalom jelentős visszaesése eddig még nem következett be.

A legközelebbi repülőtér Debrecenben és Nyíregyházán található. A román, szlovák és ukrán határ elérhető távolságban van.

1.15.2. Közúti közlekedés

Balkány Város területét az országos főúthálózat nem érinti, a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyén keresztülhaladó 4.sz., 41. sz. és 471. sz. főutak révén a település elérhetősége közvetve mégis megoldott. A település közvetlen elérhetőségét biztosító utak:

- 4102. sz. forgalmi út (Nagyálló-Nyíradony), amely települési főút,
- 4913. sz. forgalmi út (Balkány-Nyírmihálydi), települési főút,
- 4901. sz. forgalmi út (Balkány-Hajdúhadház-Téglás), települési főút.

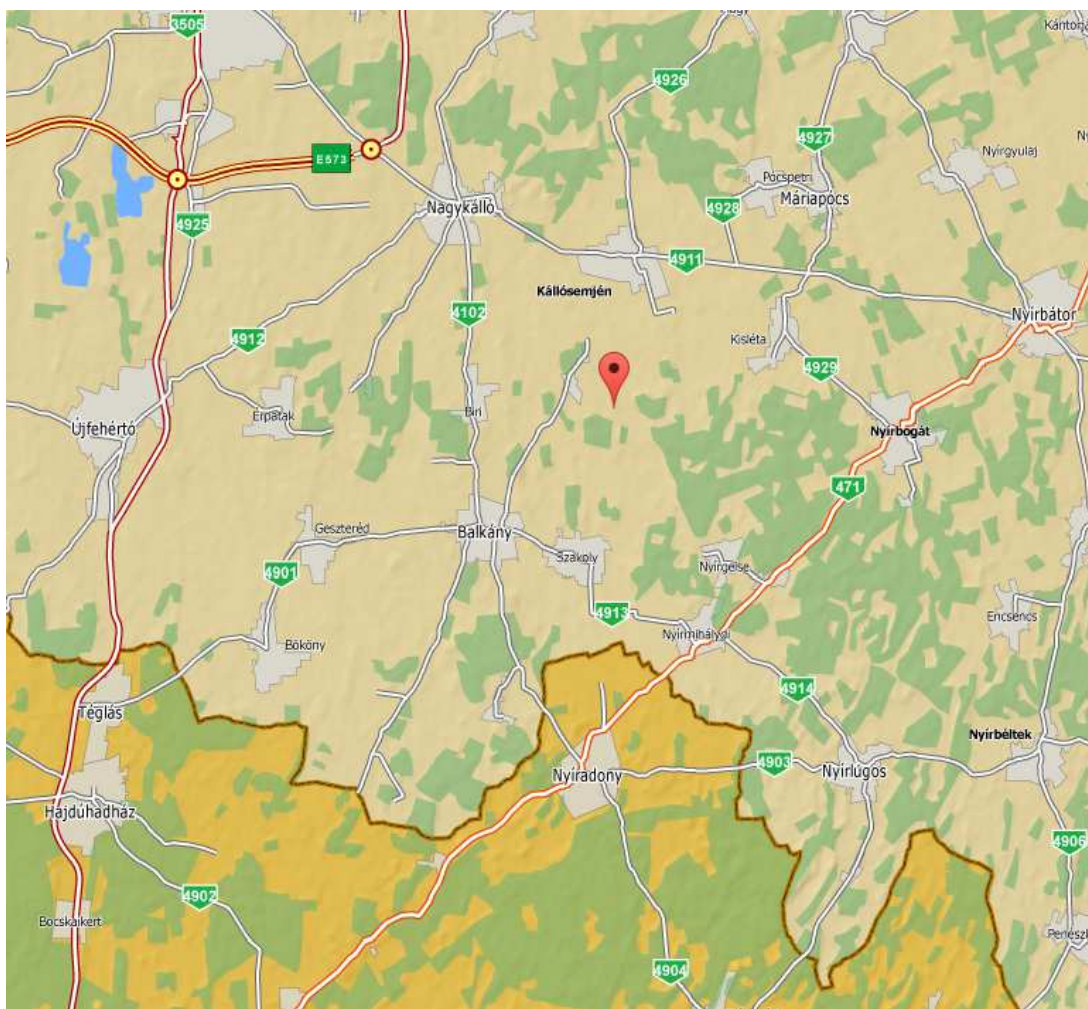
A központi belterületről kiinduló, a főbb irányokba (Biri, Geszteréd, Szakoly, Nyíradony, Perkedpuszta) vezető külterületi utak szilárd burkolattal ellátottak. A külterületi lakott helyeket egymással összekötő dűlőutak, melyek egyben a mezőgazdasági táblák és a majorok megközelíthetőségét is biztosítják, burkolat nélküli földutak. Igen fontos szerepet töltenek be a település életében, ezért minden évszakban való járhatóságuk létfontosságú lenne. Perkedpuszta, Abapuszta és a külterületi lakott helyek egyutcás szerkezetűek, domináns hálózati elemük az őket feltáró környezeti adottságokhoz alkalmazkodó dűlőút.

A településen alapvetően a személygépkocsi forgalom a domináns. A városközponton keresztülhaladó 4102. sz. forgalmi úton jelentős a közúti forgalom ma még elviselhető nagyságú. A jövőben tervezett fejlesztések hatására várhatóan növekszik a település közlekedési forgalmi tárgyú terhelése, így szükségessé válhat egy közlekedési gyűrű kiépítése Balkány települése körül.

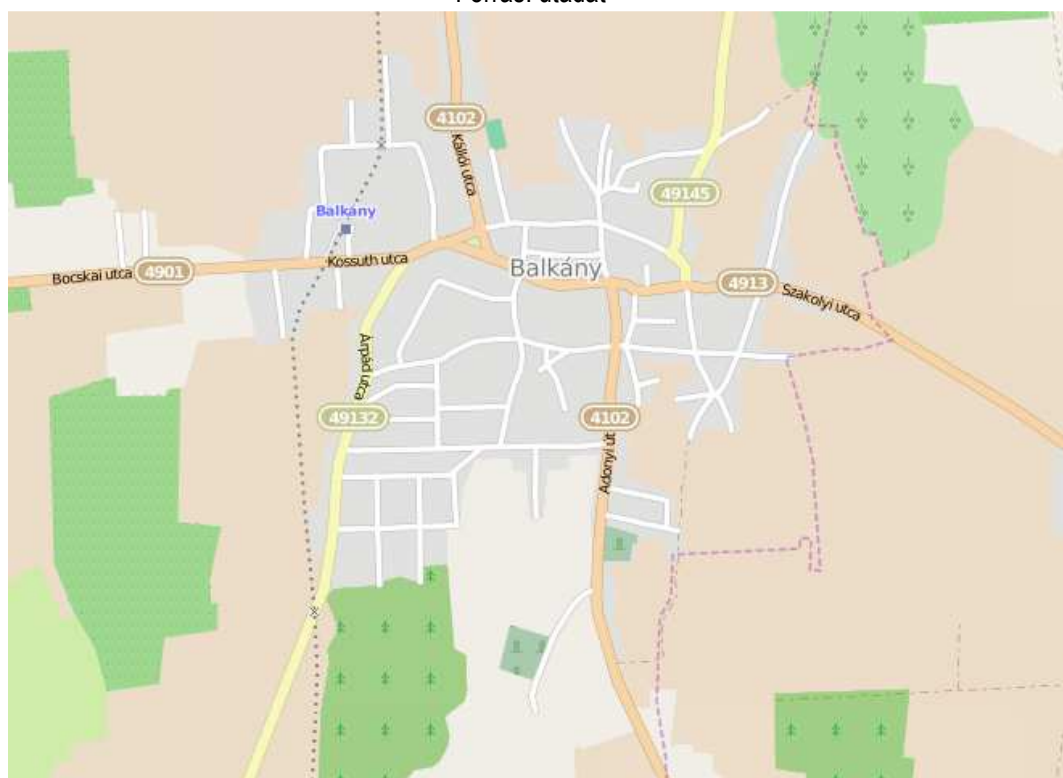
A tanyavilág lakosait kiszolgáló tömegközlekedés szintén nem megfelelő (ritka járatsűrűség, kevés buszmegálló). A Szociális és Gondozási Központ biztosít a tanyasi lakosok számára rugalmas közlekedési rendszert, az alábbiak szerint: az intézmény 4 személyszállító járműve segítségével egyéni igények alapján, előzetes bejelentkezési rendszerben szállítja az utasokat, elsősorban Balkányba.

A város korábban saját vasútállomással rendelkezett, azonban a szignifikáns módon személyszállításra használt Nyíregyháza-Nyíradony 112. számú vasútvonal gazdaságos üzemeltetése nem volt megoldható, így 2007-ben megszüntetésre került, személyszállítás nincs.

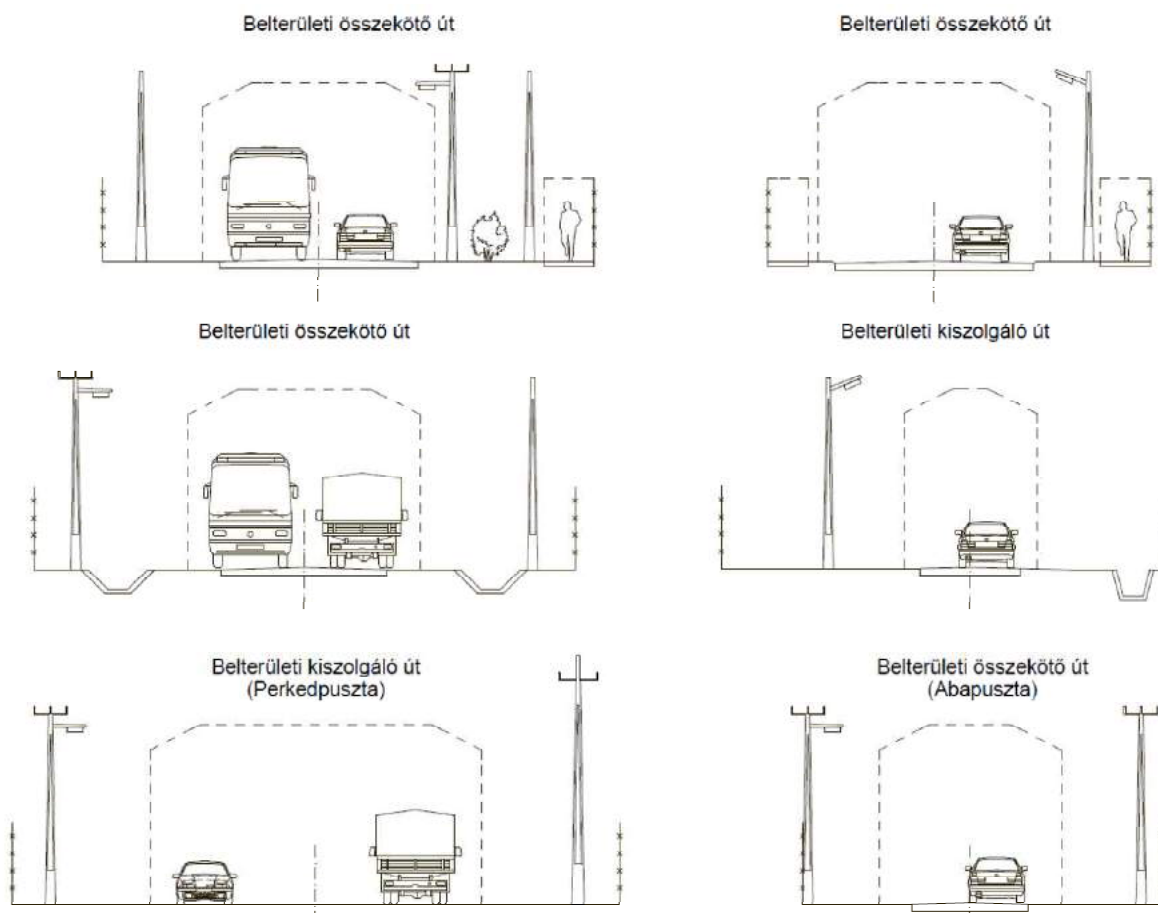
Kerékpáros úthálózat a településen kiépített, a városon belüli közúti forgalom jelenleg nem is indokolja a kiépítést. A tanyavilágból érkező kerékpárosok biztonságos utazása viszont nem megoldott. A legtöbb becsatlakozó külterületi útra jellemző a keskeny nyomtáv és az egyre növekvő teherforgalom miatt a város környékén mihamarabb indokolt lenne a kerékpárút-hálózat kiépítése. Elkészült a Nagyállói kistérség megbízásából a Téglás-Szakoly települések közötti kerékpár-úthálózat terve, mely keresztülhalad Balkány településen is.

Forrás: útdat

Forrás: útdat

Minta-keresztmetszervény – forrás saját szerkesztés

A legközelebbi repülőterek Debrecenben és Nyíregyházán találhatóak, a romániai és ukrainai határátkelők pedig igen közel vannak a városhoz.

1.15.3. Községi közlekedés

1.15.3.1. Közúti

Balkányban a közúton történő községi közlekedésre a Szabolcs Volán Zrt. járatai adnak lehetőséget. A vasúti közlekedés megszűnésének hatására a buszjáratok számát növelni kellett, közel azonos számú járat biztosítja az összeköttetést Balkány és Debrecen (15 járat), valamint Balkány és Nyíregyháza (20 járat) között, melyek a településen áthaladva, több ponton is megállnak. A buszjáratok többnyire a két megye irányába történő közlekedési kapcsolatokat szolgálják, célcsoportját az alap-, és középfokú oktatási intézményekben tanuló diákok, a szakrendelésekre, gyógykezelésekre járó lakosok, a kistérségi (nagyvárosi) községi funkciók, illetve a munkahelyük elérésére használó utasok alkotják. A buszjáratok jelenleg kielégítik a lakosság elsődleges igényeit, viszont a késő esti órákban nincs buszjárat, így a másodlagos igények kiszolgálása, mint pl.: a nagyobb városokban szórakozás, kikapcsolódás nem megoldott.

1.15.3.2. Kötőpályás

A település közigazgatási területén 4 vasúti megállóhely található: Görénypuszta, Balkány, Cibak, Abapuszta, melyek a MÁV 112-es számú vasútvonalán találhatóak. A személyszállítás 2007. március 3.-a óta szünetel.

1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés

Kerékpáros úthálózattal a település nem rendelkezik. A városba érkező kerékpárosok biztonságos utazása nem megoldott, az utakra jellemző a teherforgalom és a keskeny nyomtáv.

1.15.5. Parkolás

A hosszú, valamint a nagytávú útemben a parkolóhelyek számát a mindenkor érvényben lévő parkoló szabványok szerint, lehetőség szerint ingatlanon belül kell biztosítani. A város központjában a parkolások a szűk utcákban nehézkesek és kevés is van belőle.

1.16. Közművesítés

Egy térség közműellátottsága az egyik legfontosabb tényező a vállalkozások működési környezetében, meghatározó szerepe van egy terület tökevonzó képességének alakulásában, a víz-és szennyvízcsatorna ellátás pedig következtetni enged továbbá a lakosság életminőségének szintjére is.

1.16.1. Víziközművek

1.16.1.1. Vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz, termálvíz hasznosítás)

A település területén közüzemű vízellátó hálózat üzemel, melyet a NYÍRSÉGVÍZ ZRT. működtet. A vízmű Szakoly településsel közösen Szakoly külterületén a közigazgatási határ mellett létesült, Balkány területén csak 1 db mélyfúrású vízmű kút található. A településen kiépített vízvezeték hálózat körvezetékes rendszerű, a csővezeték anyaga azbesztcement nyomócső, illetve KM PVC, a nyomástartást 380 m³-es víztorony biztosítja.

A tűzoltóvíz szükségletet, illetve a vezetékmosást földfeletti tűzcsapok biztosítják, melyek ellátottsága 100%-os, bekötött ingatlanok aránya jóval kisebb. A település külterületén elhelyezkedő lakott területek közül a települési vízhálózatról ellátott Görénypusztá, Petőhalom-dűlő, a Cibaki terület rész, Csiffy tanya, Dezső tanya, és Kovács tanya.

Balkány-Abapuszta és Bakány-Perkedpuszta az Ivóvízminőség javító program keretében távvezetékek csatlakoztattak a Balkányi vízműrendszerhez, ezáltal a két érintett településrész vízellátása már a Balkány vízműrendszeréről történik.

1.16.1.2. Szennyvízelvezetés

A kiépített csatornahálózat gravitációs rendszerű. Az egyes vízgyűjtőkről lefolyó szennyvizet szennyvízátemelők továbbítják a befogadó szennyvíztelepre, a hálózat anyaga azbesztcement nyomócső, illetve KG PVC csatornacső, melyen kör alakú öntöttvas fedlappal fedett tisztítóaknak épültek.

A települési kommunális szennyvizek befogadója a belterületi határtól 500 m-re található szennyvíztelep, ahol a szennyvíztelep teljes oxidációs, eleveniszapos rendszerű, kapacitása 500 m³/d, és 50 m³/d folyékony hulladék befogadására alkalmas. Az oxidációs árkos tisztítás, illetve az iszapkezelés módja a belterület közelsége miatt fertőzésveszélyt jelent, az oxidációs folyamatok részére biztosított levegőztető szerkezetek alulméretezettek. A szennyvíztelep üzemeltetési vízjogi engedéllyel rendelkezik. Szolgáltató a Nyírségvíz Zrt., a településen a szennyvízelvezető hálózattal ellátott területen lévő ingatlanok aránya 39,8%, a rákötött ingatlanok aránya 33,7%, a tisztított szennyvizek befogadója a VII/3-3 sz. oldalág.

Az ivóvízzel ellátott külterületi lakott helyek közül csak Abapuszta rendelkezik szennyvízcsatorna hálózattal, az itt keletkező szennyvizek befogadója a nyíradonyi szennyvízcsatorna hálózat, illetve szennyvíztelep.

1.16.1.3. Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

A település területére hulló csapadékvizek elvezetésére a közlekedési utak mentén részben zárt csőcsatornák, részben nyílt árkok létesültek, a feladat ellátója az Önkormányzat.

Az elvezetett felszíni vizek befogadója a VII. sz. főfolyás rendszeréhez tartozó ágak, mellékágak, melyek üzemeltetője a FETIVIZIG, illetve a Helyi Vízgazdálkodási Társulat.

A külterületek területe vízrendezett, ahol a vízelvezetés megoldott, de a rendszeres karbantartás hiányzik, melyet közmunkások bevonásával próbálnak megoldani.

1.16.2. Energia

16.2.1. Energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás, távhőellátás és más ellátórendszerek)

Villamos energia

Balkány villamos energiaellátását az E.on Zrt. nyíregyházi 120 kV-os gerincvezetékére csatlakozó al-állomásból indított 20 kV-os kiszálló vezeték biztosítja. A megtáplálás keretbe fogja a települést, külterületen Balkány és Cibakpuszta között 120 kV-os gerincvezeték található.

A szabályozási terv készítésénél fontos szempont a megfelelő védőtávolság betartása, mely a 20 kV-os hálózathoz 5 m, a 120 kV-os hálózathoz 13 m. A kiszálló 20 kV-os vezeték 0402 jelzőszámú, ahol a hálózat döntően légvezeték, melyekről csatlakoznak a különböző típusú transzformátor állomások.

Az állomások elsősorban oszlopon szereltek, ezen belül találhatunk FOTR, BOTR és VOTR típusokat is, a nagyobb felhasználóknál –ipari, mezőgazdasági – EHTR és egyéb falazott építéseket is találhatunk. A meglévő transzformátorok kapacitásával lehet számolni a további fejlesztések esetében is belterületen, míg a külterületen az állomásokban felszerelt transzformátorok cseréje lehet megoldás.

A jelenlegi szekunder 0,4 kV-os hálózat légvezeték, oszlopon szerelt, az utak mentén és a közterületeken a tartóoszlopok egyben a közvilágítási feladatot is ellátják a rájuk szerelt világító testekkel, melyek korszerűsítése megtörtént. Az egyes ingatlanok légvezetékkel és földkábelekkal csatlakoznak a szekunder hálózathoz. A meglévő 20 kV-os hálózat további fejlesztési igényeket kielégít.

A településkép javítása érdekében a jelenlegi szabadvezetékes rendszer helyett földkábeles rendszer kiépítése javasolt van szükség a központi területek környékén, valamint a főutak környékén.

Gázellátás

A település és a külterületi lakott helyek vezetékes földgázzal részben ellátottak, a megépült gázelosztó hálózatok körvezetékes rendszerűek. A vezetékhálózat anyaga KPE gázcső, a települési ellátottság 57,3%-os.

Nincs gázvezeték-hálózat az alábbi településrészekben: Görénypuszta, Perkedpuszta, Kismogyorós, Nagymogyorós, Trombitás, Nádas tanya, Déssy tanya, Tormáspuszta, Táncsics telep (Bay tanya), Petritanya, Vecser, Jármtyanya, Csiffytanya

1.16.2.2. Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

A városban nem jellemző az alternatív energia használat terjedése. Az önkormányzati fenntartású intézmények energiaellátást nem napelemek segítségével oldják meg,

A megújuló energia felhasználása a lakosság körében is megjelent, valamint egyes üzemek, telephelyek energia ellátásában is szerepet játszik.

1.16.2.3. Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

Az épületek energiahatékonyságáról nem áll rendelkezésre felmérés. Ennek pótlására törekedni kell.

Az önkormányzat törekszik az energiahatékonyság növelésére – nyílászárók cseréjére, homlokzati hőszigetelésre, fűtőkorszerűsítésre. Az alternatív energiahasználat erősítésével a település ökológiai lábnyomát csökkenti.